

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра фінансово-економічної безпеки та інтелектуальної власності

ЯРЕМКО Олег Іванович

Проблеми та перспективи державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування / Problems and prospects of state regulation of business entities activity associated with the production, export, import of disks for laser reading systems

спеціальність: 8.18010011 – Інтелектуальна власність
магістерська програма – Інтелектуальна власність

Магістерська програма

Виконав студент групи ІВм-21
О.І. Яремко

Науковий керівник:
к.е.н., доцент, Ю.Є. Якубівська

Магістерську роботу допущено до захисту:
«___» _____ 20__ р.
Завідувач кафедри
_____ Н.Б. Москалюк

ТЕРНОПІЛЬ - 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ВИРОБНИЦТВО, ІМПОРТ ТА ЕКСПОРТ ДИСКІВ ДЛЯ ЛАЗЕРНИХ СИСТЕМ ЗЧИТУВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	9
1.1. Теоретичне обґрунтування понять в сфері виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування.....	9
1.2. Характеристика суб'єктів господарювання у сфері виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування.....	20
1.3. Нормативно-правове регулювання діяльності суб'єктів господарювання у сфері виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування.....	25
Висновки до розділу 1.....	33
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ДІЄВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З ОБІГОМ ДИСКІВ ДЛЯ ЛАЗЕРНИХ СИСТЕМ ЗЧИТУВАННЯ.....	35
2.1. Аналіз тенденцій на світовому ринку виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування та конкурентні позиції на ньому України.....	35
2.2. Національний механізм захисту виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування.....	39
2.3. Відповідальність за порушення умов провадження діяльності з обігу дисків для лазерних систем зчитування.....	48
Висновки до розділу 2.....	59
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ВДОСКОНАЛЕННЮ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ,	

ПОВ'ЯЗАНОЇ З ОБІГОМ ДИСКІВ ДЛЯ ЛАЗЕРНИХ СИСТЕМ ЗЧИТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	61
3.1. Іноземний досвід державного регулювання у сфері обігу дисків для лазерних систем зчитування та можливі шляхи його застосування в національній практиці.....	61
3.2. Передумови та шляхи вдосконалення державного регулювання діяльності діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з обігом дисків для лазерних систем зчитування в Україні.....	74
Висновки до розділу 3.....	87
ВИСНОВКИ.....	89
СПИСОК	ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ.....	94
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Аналіз ситуації, яка склалася на сьогодні в сфері регулювання обігу дисків для лазерних систем зчитування в Україні свідчить про те, що на даному етапі державного регулювання даної сфери є досить велика кількість проблем. Ці проблеми, зокрема, стосуються як нормативно-правової основи регулювання виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування, так і функціонування державних органів, діяльність яких пов'язана з даною сферою. Така ситуація призводить до значної кількості правопорушень. Такі правопорушення є фактично однаковими, проте державні органи, які мають відповідні повноваження в даній сфері не прикладають необхідних зусиль задля попередження та розкриття злочинів щодо обігу лазерних дисків.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що із здобуттям Україною незалежності розширилися масштаби економічного співробітництва нашої країни з іноземними державами, відповідно постало питання реформування нормативно-правової бази з метою прийняття єдиних стандартів щодо регулювання та захисту прав інтелектуальної власності. Тому було прийнято велику кількість законодавчих актів щодо врегулювання сфери інтелектуальної власності в Україні. Однак на початку 2000 років, із швидким розвитком цифрових технологій, зокрема, розширення масштабів використання дисків для лазерних систем зчитування, Україна потрапила до «Списку 301», який щорічно готує Торговий представник США з приводу захисту прав інтелектуальної власності у всіх формах вираження та існування. Україна була в цьому списку на одних з перших місць, як держава, в якій рівень обігу контрафактних оптичних дисків для лазерних систем зчитування є дуже

високий. Виходячи з цього, міжнародна спільнота рекомендувала Україна приділити даному питанню досить серйозну увагу.

Вже у 2001 році був введений в дію Закон України « Про державне регулювання виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування» [1], також були внесені зміни до Кримінального кодексу України, а саме включено статтю 203-1 «Незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування»[2]. Також було внесено зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме доповнено статтею 164-13 «Порушення законодавства, що регулює виробництво, імпорт, експорт дисків для лазерних систем зчитування, імпорт, експорт обладнання, сировини для їх виробництва»[3]. Тоді ж було прийнято і низку інших законодавчих актів та підзаконних нормативних документів.

На сьогодні українське законодавство в більшій мірі відповідає міжнародним вимогам, проте вимагає доповнення та зміни. Так, наприклад, Законом України «Про державне регулювання виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування» було передбачено наявність у суб'єкта господарювання ліцензії на виробництво, імпорт та експорт дисків для лазерних систем зчитування, проте у 2010 році таку вимогу було відмінено, що збільшило рівень контрафактної продукції на ринку України.

Проте, спостерігається тенденція зменшення національного виробництва контрафактних дисків для лазерних систем зчитування завдяки правоохоронним органам та іншим державним інституціям. Однак, збільшився обіг піратських дисків для лазерних систем зчитування, які імпортуються з території сусідніх держав, зокрема, більше половини всього обсягу нелегальних оптичних носіїв потрапляє з Російської Федерації. Тому, у врегулюванні даного питання варто ретельно реформувати Митну службу України з метою недопущення подібних випадків.

Масштабність незаконного використання контрафактних оптичних носіїв, які є засобом порушення не тільки авторських, а й інших прав інтелектуальної власності, наявність об'єктивної потреби усунення недоліків нормативно-правового регулювання обігу дисків для лазерних систем зчитування, невирішеність низки пов'язаних з таким захистом проблем на теоретичному рівні визначають актуальність теми дипломного дослідження. З урахуванням міжнародних інтеграційних процесів, що відбуваються в даний час, активним учасником яких є Україна, при проведенні дослідження брався до уваги не тільки вітчизняний, а й міжнародний досвід цивільного державного регулювання обігу дисків для лазерних систем зчитування.

Виходячи з вищенаведеного, можна говорити, що в даній сфері є велика кількість проблем, які пов'язані з постійними змінами законодавства, частими реформами державних органів. На практиці це виходить так, що прийнятий новий нормативний акт, чи внесені зміни у вже чинний документ, однак відсутній орган, який мав би реалізовувати норми такого закону і навпаки.

Ступінь розробленості теми в правовій літературі. В юридичній літературі останніх років приділяється досить велика увага питанням щодо обігу лазерних дисків. Даній темі присвячено чимало праць як іноземних, так і українських науковців, зокрема таких як О. Тропіної, М. Мельникова, Д. Ліпціка, О. Штефана, В. Чеботарьова, В.В. Белова, В. Даля, П. Андрушка, П. Берзіна, М.І. Панова, С. Кравцова, В. Левіна, С. Петкова, В. Дроб'язка, Н. Іскри та ін.

На сьогоднішній день виявлено чимало порушень в даній сфері, зокрема, такі порушення пов'язані також і з порушенням авторських прав. В даній роботі детально розглядалися види порушень законодавства, що регулює обіг дисків для лазерних систем зчитування, види та розміри відповідальності за такі правопорушення.

Мета і завдання роботи. Розробка теоретичних положень, спрямованих на вдосконалення національного механізму захисту обігу дисків для лазерних систем зчитування, а саме розробка науково обґрунтованих пропозицій, та разом з тим і захист об'єктів інтелектуальної власності, які незаконно розповсюджуються на оптичних носіях, тим самим завдаючи матеріальну шкоду власникам інтелектуальної прав.

Для досягнення поставленої мети сформульовано наступні **завдання**:

- дати загальну характеристику нормативної бази у сфері обігу лазерних дисків систем зчитування, суб'єктам господарювання та визначення понять в даній сфері;
- порівняти міжнародний та національний механізми регулювання в сфері виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування;
- визначити особливості відповідальності за порушення вимог законодавства про обіг лазерних дисків;
- виявити проблеми в національному законодавстві щодо регулювання обігу оптичних носіїв;
- проаналізувати іноземний досвід в сфері обігу дисків для лазерних систем зчитування;
- запропонувати шляхи вдосконалення національного законодавства через імплементацію міжнародного досвіду та розроблення нових нормативних актів у сфері обігу дисків для лазерних систем зчитування.

Об'єктом дослідження є національне законодавство та нормативно-правова база іноземних держав, а також суспільні відносини, що виникають в результаті обігу дисків для лазерних систем зчитування.

Предметом дослідження є система правозастосування у сфері виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування.

Методи дослідження. Робота написана з використанням загальнонаукових методів, а саме: системного підходу, аналізу історичних та статистичних даних, синтезу, а також методів наукового пізнання, в тому числі тлумачення норм права, формально-юридичного методу та ін.

Основними результатами даного дослідження, які характеризують його новизну та розкривають його зміст є вдосконалення нормативно-правової бази та оптимізація роботи державних органів щодо регулювання виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування.

Практичне значення даного дослідження полягає в розробці та обґрунтуванні пропозицій щодо вдосконалення нормативної бази по врегулюванню відносин, що регулюють виробництво, імпорт та експорт дисків для лазерних систем зчитування.

Апробація та публікація результатів дослідження. Основні положення та висновки дослідження виствітлювалися у доповіді на тему: «Піратство в Україні як актуальна проблема інтелектуальної власності» та були опубліковані у збірнику Всеукраїнської науково-практичної конференції «Тактичні та стратегічні пріоритети зміцнення фінансово-економічної безпеки держави».

Інформаційною базою дослідження в сфері виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування є національне та іноземне законодавство, матеріали Офісу торгового представника США Міністерства економічного розвитку і торгівлі, Кабінету Міністрів України, установ та організацій, що займаються питаннями обігу оптичних носіїв.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Магістерська робота виконана у відповідності до тематики магістерських робіт кафедри фінансово-економічної безпеки та інтелектуальної власності Тернопільського національного економічного університету.

Структура та обсяг магістерської роботи. Магістерська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, 1 додатку, 2 таблиць та списку використаних джерел з 80 найменувань на 9 сторінках. Основний текст викладений на 90 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ВИРОБНИЦТВО, ІМПОРТ ТА ЕКСПОРТ ДИСКІВ ДЛЯ ЛАЗЕРНИХ СИСТЕМ ЗЧИТУВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

1.1. Теоретичне обґрунтування понять у сфері виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування

Сучасне законодавство України містить досить велику кількість термінів і понять, а інколи в розумінні таких понять виникають розбіжності. Тому для правильного розуміння понять, які використовуються в даній роботі доцільно було б дати визначення таких понять.

Відповідно до Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, імпортом та експортом дисків для лазерних систем зчитування» статті 1 частини 2 виробництво дисків - діяльність, пов'язана із застосуванням технологічного процесу по переробці сировини в оптичні носії інформації у формі диску для лазерних систем зчитування, матриць, під час якого одночасно з виготовленням диску здійснюється запис на нього інформації, яка є об'єктом авторського права та/або суміжних прав, або без запису, а також реалізацією дисків або матриць власного виробництва [1].

Однак у постанові Кабінету Міністрів України №1149 від 07.09.2001 «Про затвердження Порядку використання і здійснення контролю за

дотриманням прав на об'єкти інтелектуальної власності в процесі виробництва, експорту та імпорту дисків для лазерних систем зчитування», яка втратила чинність було дане визначення виробництва дисків як господарська діяльність, що пов'язана з використанням об'єктів авторського і/або суміжних прав шляхом їх відтворення на дисках та включає всі стадії технологічного процесу їх виробництва [4].

Проте, на нашу думку використання даного визначення поняття в такій редакції є недоцільним, оскільки втратили чинність положенні Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» стосовно виробництва дисків для лазерних систем зчитування, тому законодавець вирішив викласти дефініцію даного поняття у тій редакції, яка встановлена у положенні вищезгаданого законодавчого акту [5].

Під імпортом/експортом дисків для лазерних систем зчитування слід розуміти переміщення через митний кордон України даної продукції відповідно до вимог, встановлених законодавством України.

Оскільки на сьогодні проблема незаконного обігу дисків для лазерних систем зчитування, тобто без голографічного захисту чи підроблених елементів такого захисту та незаконного розповсюдження об'єктів інтелектуальної власності, які містяться на таких дисках, то доцільно дати визначенню поняттю незаконного обігу дисків та розповсюдженню контрафактної продукції.

Під незаконним використанням елементів голографічного захисту, тобто контрольних марок який використовується для підтвердження законності виробництва дисків для лазерних систем зчитування розуміється:

- виробництво дисків для лазерних систем зчитування, що мають підроблені, незаконно виготовлені чи незаконно одержані голографічні, тобто контрольні марки, елементи захисту;
- експорт або імпорт таких дисків, що виготовлені з порушенням

законодавчих вимог та мають підроблені, незаконно виготовлені чи незаконно одержані голографічні елементи захисту;

- відтворення аудіовізуальних творів чи фонограм на виготовлених із порушенням законодавчих вимог дисках для лазерних систем зчитування.

Під виробництвом дисків для лазерних систем зчитування, що мають підроблені, незаконно виготовлені чи незаконно одержані голографічні елементи захисту, слід, розуміти діяльність, пов'язану із застосуванням технологічного процесу з переробки сировини на оптичні носії інформації у формі диску для лазерних систем зчитування, під час якого одночасно з виготовленням диску здійснюється запис на нього інформації, яка є об'єктом авторського права та/або суміжних прав, або без запису, а також реалізацією дисків власного виробництва, поєднану із застосуванням на них:

- раніше виготовлених будь-яким способом таких захисних елементів або внесених у справжній вже виготовлений, наклеєний або припресований голографічний елемент захисту неправдивих відомостей і змін, що викривляють зміст цього елемента та маркованого ним диска (тобто підроблених голографічних елементів захисту таких дисків);
- таких голографічних елементів, які виготовлені на спеціалізованому підприємстві без отримання експертного висновку Департаменту СБУ або з порушенням умов, зазначених у висновку (тобто незаконно виготовленими голографічними елементами захисту);
- голографічних елементів, отриманих внаслідок їх незаконного вироблення або викрадення із спеціалізованих підприємств-виробників, під час перевезення чи зберігання або ж внаслідок зловживання службовою особою своїм службовим становищем чи через службову недбалість такої особи під час виготовлення, реалізації, одержання тощо тих об'єктів захисту дисків для лазерних систем зчитування, які виступають матеріальними носіями

голографічних елементів, шляхом наклеювання, припресування, ламінування, пломбування тощо (тобто незаконно одержаними голографічними елементами захисту).

Експорт дисків для лазерних систем зчитування, що виготовлені з порушенням законодавчих вимог та мають підроблені, незаконно виготовлені чи незаконно одержані голографічні елементи захисту, виражається у здійсненні продажу таких дисків українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт. Імпорт таких дисків слід розуміти як купівлю (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності дисків для лазерних систем зчитування, що мають підроблені, незаконно виготовлені чи незаконно одержані голографічні елементи захисту, з ввезенням або без ввезення їх на територію України, включаючи купівлю тих із них, які призначені для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами (тобто для власного споживання).

Порівняльний зміст цих понять дає підставу зробити висновок, що характерним для них є також третій із зазначених варіантів співвідношення.

Перший варіант має місце:

- у співвідношенні поняття «експорт дисків для лазерних систем зчитування» з поняттям «імпорт дисків для лазерних систем зчитування», визначених у межах ст. 203-1 Кримінального кодексу України (далі — КК) [2];
- у співвідношенні поняття «маркування голографічними елементами захисту, що містять чужі знаки для товарів і послуг (торговельні марки) та/або фірмове найменування» з поняттям «авторське право та/або суміжні права».

Зокрема, це означає, ще зазначені поняття, навіть за умовк підробки, незаконного виготовленню чи незаконного одержання голографічних елементів захисту таких дисків для лазерних систем зчитування, не можуть охоплювати один одного.

Другий варіант має місце у співвідношенні таких понять, як: «відтворення аудіовізуальних творів чи фонограм», «запис інформації, що є об'єктом авторського права та/або суміжних прав» та «виробництво дисків для лазерних систем зчитування»; «застосування технологічного процесу з переробки сировини на оптичні носії інформації» та «виробництво дисків для лазерних систем зчитування»; «виробництво дисків для лазерних систем зчитування» та «експорт вироблених дисків для лазерних систем зчитування»; «виробництво дисків для лазерних систем зчитування» та «імпорт вироблених дисків для лазерних систем зчитування».

Такого підходу щодо співвідношення зазначених понять при характеристиці незаконного використання знаків для товарів і послуг (торговельних марок) та фірмових найменувань у процесі порушення законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування дотримується і вітчизняний законодавець. Так, наприклад, виробництво дисків для лазерних систем зчитування може охоплювати лише частину їх використання в процесі експорту та імпорту (при експорті та імпорті особа обов'язково повинна здійснити попереднє виготовлення таких дисків із порушенням певних законодавчих вимог).

Отже, зміст поняття «виробництво дисків для лазерних систем зчитування, що мають підроблені, незаконно виготовлені чи незаконно одержані голографічні елементи захисту» може охоплювати лише частину ознак поняття «експорт дисків для лазерних систем зчитування, виготовлених з порушенням

законодавчих вимог» «імпорт для лазерних систем зчитування, виготовлених з порушенням законодавчих вимог».

В іншому випадку поняття «контрабанда» включає в себе інше поняття злочину, передбаченого ст. 201 КК, «переміщення через митний кордон України», що, у свою чергу, повністю охоплює поняття «експорт дисків для лазерних систем зчитування» та «імпорт дисків для лазерних систем зчитування», які застосовуються у ст. 203-1 КК[2].

Те саме стосується і порушення законодавства, що регулює виробництво дисків для лазерних систем зчитування із записом на них інформації, яка є об'єктом авторського та/або суміжних прав, без дозволу осіб, що мають на неї авторське право та/або суміжні права, а також реалізації таких дисків особою, що їх незаконно виробили.

В даному випадку поняття «авторське право та/або суміжні права» не охоплюється поняттям «незаконне відтворення аудіовізуальних творів та/або фонограм», яке за умови здійснення запису на такому оптичному носії інформації стає частиною виробничого процесу. Тому незаконне використання знаків для товарів і послуг (торговельних марок), фірмових найменувань як об'єктів інтелектуальної власності, на які певні особи мають авторські та/або суміжні права, в процесі виробництва дисків для лазерних систем зчитування не охоплюється диспозицією ст. 203-1 КК, що потребує додаткової кваліфікації за статтями 176 та 229 КК [2].

Щодо поняття «контрольна марка», то тут також є деякі розбіжності в нормативних актах. Так, відповідно до п.11 ч.1 ст. 2 Закону України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» контрольна марка це - спеціальний знак, що засвідчує дотримання авторських і (або) суміжних прав і надає право на

розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних [6].

Контрольна марка є самоклеїним знаком одноразового використання, зовнішній бік якого має спеціальний голографічний захист. Однак в іншому нормативному акті, а саме у постанові Кабінету Міністрів України №1209 від 04.11.1997 року «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі примірниками аудіовізуальних творів і фонограм» контрольна марка - спеціальний знак, що засвідчує дотримання авторських і суміжних прав і дає право на розповсюдження, у тому числі шляхом імпорту, оптової та роздрібної торгівлі, примірників творів чи фонограм на території України та на їх експорт [7].

Тому з огляду на цих два визначення доцільно було б їх об'єднати і викласти в такому варіанті: контрольна марка – самоклеїний спеціальний знак одноразового використання з голографічним захистом, який засвідчує дотримання авторських та/або суміжних прав і дає право на розповсюдження об'єктів інтелектуальної власності, шляхом імпорту/експорту та на їх реалізацію на території України.

Оскільки диски для лазерних систем зчитування є засобом розповсюдження відео- та аудіовізуальних творів, то варто було б дати визначення таким поняттям. Так, у відповідності до п.2 ч.1 ст.1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» аудіовізуальний твір - твір, що фіксується на певному матеріальному носії (кіноплівці, магнітній плівці чи магнітному диску, компакт-диску тощо) у вигляді серії послідовних кадрів (зображень) чи аналогових або дискретних сигналів, які відображають (закодовують) рухомі зображення (як із звуковим супроводом, так і без нього), і сприйняття якого є можливим виключно за допомогою того чи іншого виду екрана (кіноекрана, телевізійного екрана тощо), на якому рухомі

зображення візуально відображаються за допомогою певних технічних засобів [8].

Щодо питання про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних, то відповідно до п.16 ч.1 ст.2 Закону України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних - введення в обіг примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних шляхом їх продажу чи іншої передачі права власності[6].

Однак у наказі Міністерства освіти і науки України № 101 від 02.03. 2001 «Порядок продажу (видачі) контрольних марок для маркування примірників аудіовізуальних творів та фонограм» у п. 1.5. визначено, що розповсюдження примірників аудіовізуальних творів чи фонограм - випуск в обіг примірників аудіовізуальних творів чи фонограм і наступні за цим будь-які дії розповсюджувачів цих примірників, які тягнуть, незалежно від способу, передачу права власності або передачу права володіння, або права користування, або права розпорядження на ці примірники [9].

Тому визначення, дане у Законі України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» доцільно було б конкретизувати, а саме слова « продажу чи іншої передачі права власності» замінити словами « оптової чи роздрібної торгівлі, експорту та/або імпорту, або передачу права володіння, або права користування, або права розпорядження на ці примірники».

Щодо визначення понять «піратство» і «контрафакція» також можна навести чимало прикладів.

Термін «піратство» вперше був вжитий англійськими видавцями в ХІХ столітті стосовно видавців із США, які практикували видання книг англійських авторів без дозволу останніх і виплати роялті. Тоді в США діяв нормативний акт, відповідно до якого авторські права могли належати виключно американським видавцям

Слушно зазначає М. Мельников, що піратство – це спосіб існування за рахунок творчості інших осіб [10, с.72 – 75].

Щодо законодавчого закріплення даного терміну, то він був вжитий у Рекомендації R95 «Про заходи проти звукового та аудіовізуального піратства», яка була прийнята Комітетом міністрів Ради Європи, в якій йдеться про те, що недозволені відтворення, розповсюдження або сповіщення для загального відома творів з метою отримання комерційної вигоди, фонограм і виконань, захищених авторським правом і суміжними правами, що в цілому розглядаються як «піратство», є незаконною діяльністю [11].

Відповідно до проекту типових положень Всесвітньої Організації Інтелектуальної Власності, «піратством» є дії, при яких примірники творів будуть виготовлятися у великих кількостях з метою збуту, тобто отримання комерційної вигоди, без надання дозволу від особи, яка є власником авторських прав на твір чи на його виконання, а також на інші об'єкти авторського права [12].

Тобто, піратство розглядається як протиправні дії, які посягають на виключні права авторів та/або авторів щодо використання твору [13, с. 3-13].

Відповідно до Регламенту Європейського Союзу № 3295/94 від 22.12.1994 піратськими товарами визнаються такі товари, які являються копіями або містять копії, які виготовлені без дозволу власника авторських та суміжних прав, або володільця на малюнок чи певний макет [14].

Угода ТРІПС під поняттям «піратські товари» визначає «будь-які товари, які є копіями, зробленими без згоди власників авторських прав, якщо виготовлення таких копій стало порушенням авторського права та/або суміжних прав згідно із законодавством країни імпортування» [15].

Щодо поняття «піратство» в національному законодавстві і в міжнародних нормативно-правових актах міститься не тільки його інтерпретація, а й перелік дій, які можуть визнаватись як піратство. Закон України «Про авторське право і суміжні права» в п. б ст. 50 вказує, що піратство у сфері авторського права та/або суміжних прав – це опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України і розповсюдження контрафактних екземплярів творів [8].

Правова література дає різні підходи до класифікації піратських дій. Наприклад, піратство у сфері авторського права ділиться на:

- «чисте піратство», яке пов'язане з напівлегальним оприлюдненням об'єкта авторського права;
- піратство, пов'язане з підробкою об'єктів авторського права;
- піратство, яке виявляється у незаконному поширенні копій об'єктів авторського права [16, с. 117-119].

Отже, розглядаючи поняття «піратство» у сфері авторського права суміжних прав, варто розуміти, що піратство є порушенням авторських і суміжних прав, яке передбачає дії, пов'язані, з можливістю відтворення, розповсюдження, копіювання та/або інше використання творів або їх записів без дозволу власника авторських прав, виконавця чи виробника фонограми, якщо такі права належать з метою отримання комерційної вигоди.

Термін «контрафакція» походить з латинської мови «*contrafactio*», пізніше з французької мови «*contrefaction*», який означає «підробка».

Відповідно до Великого тлумачного словника В. Даля «контрафакція – це підробка, тобто передрукування книг без дозволу власника авторських прав, яке заподіює шкоду автору та/або авторам [17].

Вперше поняття «контрафакція» було введено Бернською конвенцією про охорону літературних і художніх творів. Відповідно до даної конвенції контрафакція – це поширення творів чи інших об'єктів авторського права без законних на те підстав [18].

Чинне законодавство не містить визначення поняття «контрафакція», на відміну від терміну «піратство». У законодавстві визначено лише поняття «контрафактні примірники творів». Так, згідно статті 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права», контрафактний примірник твору, фонограм і відеограм – примірник твору, фонограми чи відеограми, відтворений, опублікований та/або розповсюджуваний з порушенням вимог законодавства про авторське право [8].

Митний кодекс України, а саме стаття 4 дає визначення поняття «контрафактні товари»: це такі товари, які містять об'єкти права інтелектуальної власності, ввезення яких на митну територію України та/або вивезення з такої території є порушенням прав інтелектуальної власності, що охороняються відповідно до чинного законодавства [19].

Отож, поняттю «контрафакція» у сфері авторського права і суміжних прав можна дати визначення як порушення авторського права і суміжних прав, в результаті відтворення і розповсюдження чужого твору, аудіовізуальних записів на оптичних носіях, фонограм або їх дублікатів, та виготовлення контрафактних примірників таких лазерних дисків з метою отримання комерційної вигоди.

Тому, національне законодавство та нормативна база іноземних країн розділяють поняття «піратство» та «контрафакція». Дані поняття є різними,

хоча і мають декілька спільних рис, а саме, в обох випадках результат інтелектуальної діяльності використовується без згоди правовласників, при цьому основна ціль такої діяльності – це отримання прибутку, а також ці дві дії є незаконними.

Отже, як «піратство», так і «контрафакція» є крадіжкою, а саме використання об'єктів авторського права без дозволу правовласників з метою отримання прибутку. При такій діяльності завдаються збитки в значних розмірах як матеріальним інтересам правовласників об'єктів авторського права, так і суспільним інтересам взагалі.

1.2. Характеристика суб'єктів господарювання у сфері виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування

Суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством.

Суб'єктами господарювання є господарські організації- юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку.

Тому виходячи з вищенаведеного, можна говорити про те, що суб'єктами господарювання з виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних

систем зчитування можуть бути юридичні особи будь-якої організаційно-правової форми.

Одним з таких підприємств є державне підприємство «Інтелзахист». Створене воно було відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 6 серпня 2002 року №449, засновано на державній власності, належить до сфери управління Міністерства освіти і науки України та підпорядковано Державному департаменту інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України.

Підприємство створено з метою удосконалення організації видачі контрольних марок для маркування примірників аудіовізуальних творів та фонограм, а також посилення захисту прав у сфері інтелектуальної власності.

Основними завданнями підприємства є:

- організація і забезпечення ведення Єдиного реєстру одержувачів контрольних марок для маркування примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних;
- забезпечення процесу видачі контрольних марок для маркування примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних;
- здійснення інших заходів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності.

У власній діяльності підприємство керується Конституцією України, законами України “Про авторське право і суміжні права”, “Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних”, постановою Кабінету Міністрів України “Про затвердження положень з питань розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних” від 13.10.2000 №1555, розпорядженням Кабінету Міністрів України від

15.05.2002 №247-р “Про затвердження Концепції легалізації програмного забезпечення та боротьби з нелегальним його використанням”, іншими нормативно-правовими актами Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, наказами та розпорядженнями Міністерства освіти і науки України[20].

До структури підприємства входять такі структурні підрозділи, а саме:

- юридичний відділ, основними завданнями якого є:

приймання та перевірка поданих імпортерами, експортерами та відтворювачами примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних документів для одержання контрольних марок на відповідність вимогам чинного законодавства України; забезпечення участі підприємства у реалізації Держдепартаментом державної політики щодо захисту об'єктів інтелектуальної власності; робота спільно з фахівцями Держдепартаменту з удосконалення нормативно-правової бази у сфері інтелектуальної власності; здійснення юридичного супроводження діяльності підприємства.

- відділ видачі контрольних марок, основними завданнями якого є:

ведення Єдиного реєстру одержувачів контрольних марок та надання інформації з нього відповідно до чинного законодавства України; підготовка проектів рішень Держдепартаменту про видачу контрольних марок заявникам; одержання, зберігання, облік та видача контрольних марок.

- відділ легалізації програмного забезпечення, який своїми завданнями має:

сприяння здійсненню Держдепартаментом заходів, спрямованих на вдосконалення нормативно-правової бази з питань легалізації програмного забезпечення; ведення за дорученням Держдепартаменту Реєстру виробників та розповсюджувачів програмного забезпечення; приймання від осіб, які звернулися із заявою про внесення їх до Реєстру, документів, перевірка їх на

відповідність вимогам нормативно-правових актів, надання консультацій зазначеним особам.

Ще одним суб'єктом у даній сфері є Державна Організація «Українське агентство з авторських і суміжних прав», яке створене на підставі наказу Державної Служби інтелектуальної власності та належить до сфери її управління, і засноване на основі державної власності.

Дана організація є неприбутковою та некомерційною, основною метою діяльності якої є управління на колективній основі майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав. До сфери управління входять такі категорії прав як використання об'єктів авторського права та суміжних прав методом публічного використання, публічної демонстрації, ретрансляції, відтворення творів та інші.

Предметом діяльності даної організації є забезпечення колективного управління майновими правами, які передають їй суб'єкти авторського права і суміжних прав як на території України, так і за її межами, відповідно до міжнародних договорів, ратифікованих Верховною Радою України.

Також одним з напрямів діяльності організації є надання пропозицій щодо вдосконалення законодавства України в сфері авторського права і суміжних прав; займається моніторингом застосування і дотримання правових норм в сфері інтелектуальної власності. Сприяє підготовці та підвищенні кваліфікації спеціалістів в сфері охорони авторських та суміжних прав. Допмагає авторам в реалізації та захисті їх прав. Також дана Організація має право представляти інтереси суб'єктів авторського права та суміжних прав в державних органах та громадських організаціях.

Відповідно до статуту Організації на неї покладено ряд функцій, а саме допомога в укладенні цивільно-правових договорів від імені авторів на території України та поза її межами; встановлює розмір винагороди для осіб,

які використовують твори авторів; отримує, розподіляє та виплачує винагороду між співавторами; сприяє юридичному супроводженню договорів, спрямованих на використання об'єктів авторського права. Співпрацює з іноземними організаціями, які здійснюють колективне управління правами авторів та проводить розрахунки з такими організаціями. Також приймає участь в організації міжнародних наукових конференцій у сфері авторського права. Вживає відповідних заходів щодо запобігання порушенню прав авторів третіми особами та надає правову допомогу авторам.

Українське агентство з авторських і суміжних прав як і всі юридичні особи має права та обов'язки. Тому відповідно до статуту Агенства самостійно визначає свою діяльність, займається зовнішньоекономічною діяльністю відповідно до законодавства, співпрацює з юридичними особами інших держав та укладає з ними колективні договори з управління правами суб'єктів авторського права та суміжних прав та інші.

До обов'язків Державної організації «Українське агентство з авторських і суміжних прав» входить своєчасна виплата податкових та інших відрахувань, надання Державній службі інтелектуальної власності звітну інформацію за певний період, підтримувати належні умови праці своїх працівників для підсилення їхньої матеріальної зацікавленості.

Дана організація є юридичною особою та набуває правосуб'єктності з моменту державної реєстрації відповідно до Цивільного кодексу України.

При здійсненні своїх повноважень посилається на Конституції України, Закони України, акти Президента України, постанови Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, а також підзаконні нормативно-правові акти.

Має розрахункові рахунки в банках, печатку з власним найменуванням та ін.

Організація відповідає за своїми зобов'язаннями в межах належного йому майна відповідно до норм чинного законодавства, проте не несе відповідальності за зобов'язаннями Державної Служби Інтелектуальної Власності.

Майно, на основі якого функціонує Агенство є державною власністю і закріплене на ним на праві господарського відання.

Основними джерелами формування майна може бути:

- майно та кошти, які передаються державою на виконання певних функцій;
- кошти від основного виду діяльності;
- надходження з державного чи місцевих бюджетів;
- добровільні внески інших організацій, в т.ч. іноземних.

Управління Агенством здійснює Дирекція на чолі з Генеральним Директором.

Припинення діяльності здійснюється відповідно до Господарського кодексу України шляхом реорганізації або ліквідації на основі рішення Державної служби. Припиняється діяльність комісією, яка призначається Державною службою. З моменту призначення такої комісії вона бере на себе повноваження з управління Агенством. У разі ліквідації Агентства його активи передаються іншій організації з відповідним статусом або перераховуються до державного бюджету.

1.3. Нормативне регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з обігом дисків для лазерних систем зчитування

Регулювання діяльності суб'єктів господарювання з виробництва дисків для лазерних систем зчитування здійснюється низкою нормативно-правових актів. Такими актами перш за все Конституція України, а саме стаття 42, де

зазначено, що кожен має право на підприємницьку діяльність; держава здійснює контроль за якістю продукції. Також стаття 9 Конституції визначає, що підприємства, які виробляють диски для лазерних систем зчитування можуть бути суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності шляхом укладення міжнародних договорів, тобто імпорту та експорту даної продукції.

Кодифікованими актами, які регулюють діяльність суб'єктів господарювання з виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування є Господарський Кодекс України, який встановлює порядок господарських відносин у сфері виробництва, імпорту та експорту дисків, а також відповідальність за порушення господарських зобов'язань.

Наступним кодифікованим актом, який регулює відносини в даній сфері є Цивільний Кодекс України. Ним встановлюється основні засади створення, реорганізації чи ліквідації юридичної особи, а оскільки виробники дисків є юридичними особами, відповідно їх діяльність підпадає під сферу дії даного акту. Також він визначає загальні засади укладення, зміни та/або припинення договірних зобов'язань. В даному Кодексі також визначено порядок відшкодування шкоди за порушення договірних зобов'язань[41].

Ще одним кодифікованим актом, сфера впливу якого поширюється на обіг дисків для лазерних систем зчитування, є Митний Кодекс України. Саме в ньому містяться норми, які визначають порядок митного оформлення імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування та передбачає санкції за порушення порядку перевезення даної продукції через митний кордон України.

Переміщення дисків для лазерних систем зчитування через митний кордон може відбуватися за різними митними режимами, але спеціальні умови щодо захисту прав інтелектуальної власності встановлюються лише в випадках імпорту або експорту вказаного товару) та не поширюються на диски для лазерних систем зчитування, які переміщуються через територію України

транзитом чи ввозяться або вивозяться фізичними особами в кількості, яка не перевищує двадцяти примірників: ввозяться або вивозяться, пересилаються в міжнародних поштових та експресвідправленнях юридичними особами для забезпечення господарської діяльності без права або не з метою подальшого продажу або розповсюдження: ввозяться або вивозяться з технічною документацією у складі обладнання.

Експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування відбувається за наявності таких умов:

- ліцензії на експорт, імпорт компакт-дисків видається Мінекономрозвитку і торгівлі строком на 3 роки. Ліцензуванню підлягають імпорт та експорт дисків як з записом, так і без запису.
- на кожному примірнику лазерного диску, що переміщується в режимі експорту, з боку дзеркальної поверхні має бути нанесений спеціальний ідентифікаційний код, який визначає виробника цих дисків. Реєстр СІД-кодів веде Державна служба інтелектуальної власності України МОН України, який повідомляє Держмитслужбу про присвоєні або визнані СІД-коди.
- кожен примірник диску для лазерних систем зчитування, на якому записана інформація, має бути маркований контрольними марками. Диски без запису маркуванню не підлягають. Контрольна марка - спеціальний знак, що засвідчує дотримання авторських і (або) суміжних прав і надає право на розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних. Контрольна марка є самоклеїним знаком одноразового використання, зовнішній бік якого має спеціальний голографічний захист. Кожна контрольна марка має власну серію і номер. Для примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних у

форміоптичних носіїв використовується серія "К". Контрольні марки виготовляються на замовлення Державної служби інтелектуальної власності МОН України і видаються експортерам, імпортерам та відтворювачам примірників перед розповсюдженням дисків з записом. При імпорті лазерних дисків їх маркування відбувається після митного оформлення. Таким чином наявність контрольних марок при митному оформленні обов'язкове лише при експорті дисків для лазерних систем зчитування з записом. Це правило не стосується запису уривків, демонстраційних версій, сімейних свят, примірників, що виготовляються на замовлення без їх розповсюдження на території України і вивозяться безпосередньо виробником, а також примірників комп'ютерних програм, що є невід'ємною частиною обладнання.

- на кожну партію дисків з записом, що виробляються з однієї матриці та супроводжуються одним товаросупровідним документом виробник повинен отримати у Державній регуляторній службі України і реєстраційну картку. Для цього необхідно передати два примірника дисків на безоплатній основі до депозитарію. Реєстр примірників дисків – сукупність даних про диски, їх виробників (імпортерів), а також осіб яким належать майнові права на відповідні об'єкти авторського права та/або суміжних прав, що містяться на цих дисках. Імпортер не зобов'язаний надавати примірники до депозитарію, але також має право зареєструватися з метою протидії порушенням його інтелектуальної власності на території України[19].

Митні процедури, що здійснюються митними органами під час переміщення через митний кордон дисків для лазерних систем зчитування носять формалізований характер та здійснюються для перевірки дотримання вищезазначених спеціальних умов, без застосування спеціальних заходів, передбачених розділом X Митного кодексу України відносно переміщення

товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності у вигляді призупинення митного оформлення таких товарів.

В випадках виникнення ситуацій, коли у процесі митного оформлення є підозра митного про переміщення піратських товарів, але відсутні додаткові підстави застосування додаткових заходів відповідно до розділу Х Митного кодексу України для перевірки факту. На думку А.Г.Ворожейкіної, необхідно розробляти профілі ризиків. Система управління ризиками є механізмом реалізації принципу вибірковості та достатності митного контролю. Так під час здійснення митного контролю митні органи перевіряють наявність фактичних ознак, які вказують на піратське походження компакт-дисків для лазерних систем зчитування, зокрема: відсутність зображення (логотипу) звукозаписуючої компанії, відсутність переліку композицій; наявність граматичних помилок; відсутність зображення торгової марки або логотипу; відсутність позначок, що підтверджують дотримання законності при копіюванні; низька якість графічного зображення на компакт-диску та обкладинці, а також нанесення графічного зображення тільки на одну сторону обкладинки: відсутність або нечітке зображення СІД-кодів, відокремлене переміщення компакт-дисків, пластикових чохлах та поліграфічних обгорток[48].

Наступним нормативним документом, який регулює діяльність є Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» [1]. Саме цей Закон є основним в даній сфері, оскільки містить норми, які встановлюють вимоги щодо діяльності таких суб'єктів господарювання, встановлюють положення щодо контролю за діяльністю таких підприємств, а також містить норми, які встановлюють

відповідальність за порушення умов провадження діяльності з виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування.

Також сюди можна віднести Закон України «Про господарські товариства», який визначає поняття і види господарських товариств, правила їх створення, діяльності, а також права і обов'язки їх учасників та засновників.

Регулює дану діяльність і Закон України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних», який визначає основні засади розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних і спрямований на захист інтересів суб'єктів авторського права і суміжних прав та захист прав споживачів. Цей закон був прийнятий у зв'язку з масовим поширенням на території України дисків для лазерних систем зчитування і необхідністю жорсткого контролю за поширенням примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних на оптичних носіях, що потребувало маркування контрольними марками. Однак при застосуванні даного закону виявились деякі недоліки, що спричинило появу великої кількості підроблених контрольних марок. Є підстави вважати, що на сьогоднішній день інститут контрольної марки в деякій мірі є недосконалим, а тому доцільно буде або скасувати його взагалі як такого, що зменшить кількість підроблених контрольних марок, або удосконалити даний інструмент контролю. А вдосконалити даний інструмент контролю можна було б заміною контрольних марок багаторівневим лазерним маркуванням з використанням передових технологій лазерного нанесення спеціальних символів на примірники відео та аудіовізуальних творів чи інших об'єктів інтелектуальної власності, які містяться на дисках для лазерних систем зчитування. Ще одним способом вдосконалення інституту контрольної марки

можна розглядати запровадження кожним виробником примірників відео та аудіовізуальних творів особистої індивідуальної контрольної марки, що призведе до їх урізноманітнення, що в свою чергу приведе до зменшення кількості підроблених марок. Відповідно до статті 6 даного Закону кожна контрольна марка має свою серію і свій код, тому доцільно було, щоб кожен виробник, імпортер, експортер чи відтворювач мали свої індивідуальні символи нанесені за допомогою передових технологій, які можна було б побачити під спеціальними світловими променями. Схожу позицію висловила міжнародна інституція «Міжнародний Альянс Інтелектуальної Власності»[49].

Ще одним нормативним актом, який визначав основні умови з ліцензування виробництва та обігу дисків для лазерних систем зчитування є Закон України « Про ліцензування певних видів господарської діяльності», який п.36 ч.1 статті 9 встановлював обов'язкове ліцензування діяльності з виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування [5]. Однак даний вид діяльності був вилучений з переліку обов'язкового ліцензування на підставі набрання чинності Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 28 червня 2015 року.

Також постановою Кабінету Міністрів України, а саме постановою №609 від 5 серпня 2015 року скасував повноваження Державної служби інтелектуальної Власності з ліцензування діяльності з виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування [21]. Однією з підстав скасування ліцензування виробництва дисків для лазерних систем зчитування є втрата актуальності використання дисків для лазерних систем зчитування для розповсюдження творів авторського права та суміжних прав. Про це свідчить і статистика видачі контрольних марок для примірників відео та аудіовізуальних творів на лазерних дисках, а саме, якщо у 2012 році було видано 14 000 000 контрольних марок, у 2013 році – 10 000 000, у 2014 році – 6 000 000, у 2015

році – 2 000 000, то у 2016 році даний показник знизився у 14 разів до 1 000 000 контрольних марок.

Закон України «Про авторське право і суміжні права» регулює дану діяльність в частині захисту прав авторів при розповсюдженні відео чи аудіовізуальних творів на дисках для лазерних систем зчитування, а також визначає умови договорів на розповсюдження об'єктів авторського права та суміжних прав.

Наступними документами, які регулюють діяльність з обігу дисків для лазерних систем зчитування є підзаконні нормативні акти. Такими є постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі примірниками аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» № 1209 від 04 листопада 1997 року, яка має вплив на дану сферу в частині обігу дисків для лазерних систем зчитування, на яких розміщено примірники відео та аудіовізуальних творів з метою дотримання належної якості таких примірників. Відповідно до даного Закону роздрібна торгівля примірниками аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм здійснюється виключно за наявності контрольних марок.

Ще одним підзаконним нормативно-правовим актом є постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання, зберігання та видачі примірників дисків для лазерних систем зчитування» № 925 від 04 липня 2002 року, яка регулює порядок видачі та зберігання дисків для лазерних систем зчитування Держпідприємництвом та зберігання таким примірників дисків у депозитарії [22].

Наступним підзаконним нормативним актом, який регулює дану сферу є «Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Державної служби інтелектуальної власності» даний акт регламентує повноваження державних інспекторів в сфері інтелектуальної власності за

додержанням суб'єктами господарювання законодавства в даній сфері, зокрема, при виробництві, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування і матриць[23].

Так, відповідно до пункту 7 даного положення контролює діяльність суб'єктів господарювання на предмет додержання вимог Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування», зокрема:

- контролює наявність договорів на виробництво дисків для лазерних систем зчитування;
- перевіряє наявність спеціального ідентифікаційного коду на всіх дисках, що виробляються;
- перевіряє відомості, які подають виробники дисків для лазерних систем зчитування;
- контролює обсяги замовлень на виробництво дисків;
- Видає суб'єктам господарювання обов'язкові до виконання приписи для усунення порушень вимог законодавства;
- Проводить планові та позапланові перевірки суб'єктів господарювання, які виробляють диски для лазерних систем зчитування;
- Вживає заходів щодо припинення виробництва товару, виробленого з порушенням норм законодавства[1].

Висновки до розділу 1

Отже, зважаючи матеріал, викладений у Розділі 1 даної роботи, можна зробити висновки, що станом на сьогодні законодавство України щодо регулювання обігу дисків для лазерних систем зчитування містить досить

велику кількість нормативних актів, які мають між собою деякі розбіжності, а також потребує вдосконалення відповідно до міжнародних стандартів.

Такі розбіжності полягають в тому, що два закони, які регулюють одну і ту ж сферу, мають різні визначення одного і того ж поняття. Так, наприклад, стосовно поняття «контрольна марка» Закон України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» містить дефініцію даного терміну в такій редакції: контрольна марка це - спеціальний знак, що засвідчує дотримання авторських і (або) суміжних прав і надає право на розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних. А постанова Кабінету міністрів «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі примірниками аудіовізуальних творів і фонограм» містить інше визначення: контрольна марка - спеціальний знак, що засвідчує дотримання авторських і суміжних прав і дає право на розповсюдження, у тому числі шляхом імпорту, оптової та роздрібної торгівлі, примірників творів чи фонограм на території України та на їх експорт. Тому дане визначення потребує уточнення.

Щодо поняття «контрфакція», то воно взагалі відсутнє у національному законодавстві. Митний кодекс України містить лише поняття «контрафактні товари». Для визначення даного терміну потрібно звертатись до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів.

З огляду на вищенаписане можна говорити про те, що українське законодавство хоч і вдосконалюється по відношенню до регулювання обігу лазерних дисків, проте таке вдосконалення не зовсім ефективне, а тому не повністю відповідає міжнародним стандартам. Також законодавча база України потребує і імплементації норм міжнародного права і даній сфері.

**РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ДІЄВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО МЕХАНІЗМУ
ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З ОБІГОМ ДИСКІВ ДЛЯ
ЛАЗЕРНИХ СИСТЕМ ЗЧИТУВАННЯ**

2.1. Аналіз тенденцій на світовому ринку виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування та позиції на ньому України

На сучасному етапі розвитку технологій роль компакт-дисків поступово зменшується, оскільки їм на зміну приходить такі носії як переносні жорсткі диски з величезними об'ємами пам'яті. Також зараз широко стали

використовуватися спеціальні сервіси для збереження та обміну інформацією, такі як хмарні сховища.

Тим не менше, все ж існує на сьогоднішній день певний сегмент використання лазерних дисків. В основному сюди відносяться виробники програмного забезпечення, виробники аудіо та відеопродукції, а саме різноманітні кіностудії та інші. Також варто вказати і те, що найбільшу частку в даному сегменті все ж займають виробники відеоігор. Адже всі відеоігри випускаються на світовий ринок споживачів на лазерних дисках.

А тому, якщо є попит на лазерні диски виробниками різної продукції, відповідно буде наявна і контрафактна продукція на світовому ринку, адже вона буде коштувати в рази дешевше, аніж ліцензійний продукт.

За останні кілька років склалося певне положення в сфері виробництва контрафактних компакт-дисків, адже як свідчить статистика, найбільшим виробником такої продукції є Китай. Із всіх товарів, які поступають у Європейський Союз, 44 % з них – це контрафактні лазерні диски. Однак Україна також є в списку пріоритетних для спостереження країн, в яких масово порушуються права інтелектуальної власності та використовується контрафактна продукція.

Торговельний представник США кожного року готує спеціальний документ під назвою «Список 301», в якому публікуються дані щодо дотримання прав інтелектуальної власності різними країнами. Україна була вперше внесена до даного списку у 2001 році як країна, що не надає достатнього захисту прав інтелектуальної власності чи унеможливорює чесний та рівноправний допуск на свій ринок суб'єктів права інтелектуальної власності з США[50].

Як свідчить статистика, Україна протягом декількох років була виключена зі списку країн особливого спостереження, дані якого наведені нижче у табл.2.1.

Таблиця 2.1

«Список країн особливої уваги по критерію захисту права інтелектуальної власності» станом на 2015 рік (Джерело: [http://www.iipa.com/rbc/2015/2015SPEC301UKRAINE.pdf])

№	Країна
1	Росія
2	Китай
3	Канада
4	Алжир
5	Аргентина
6	Чилі
7	Індія
8	Індонезія
9	Ізраїль
10	Пакистан
11	Таїланд
12	Венесуела

23 січня 2002 року Уряд США наклав санкції на товари, що імпортуються з України у зв'язку з невиконанням Україною положень україно-американської спільної програми дій щодо боротьби з нелегальним виробництвом оптичних носіїв. За кілька років Україна спромоглася привести своє законодавство у відповідність до міжнародних норм, і як результат, Уряд США зняв з України торговельні санкції та зняв статус «пріоритетної іноземної країни».

Україна у 2009 році все ж була у списку країн, де все ще досить багато порушуються права інтелектуальної власності, про що свідчить Додаток А «Список країн спостереження». Однак у 2015 році Україна знову ж таки попала в «Список 301» як країна особливого спостереження, дані якого наведені у Додатку А «Список країн спостереження» Цього ж року Торговим представником було сформовано звіт щодо України, а саме : Україна майже не

просунулася на шляху врегулювання питання охорони прав інтелектуальної власності, у тому числі щодо вирішення владою питання використання нелегального програмного забезпечення[51].

Україна також майже нічого не зробила для вирішення питання щодо контрафакції і піратства, а в деяких випадках навіть посунулася и в зворотному напрямку. Наприклад, через декілька днів після того як українські правоохоронні органи припинили діяльність найбільшого піратського сайту країни (ex.ua), влада надала дозвіл на поновлення його роботи.

Крім того, кількість ІР-інспекторів в Державній службі інтелектуальної власності України була значно зменшена. У той час як українська влада вжила заходів щодо припинення несанкціонованого відеозапису фільмів у кінотеатрах, незаконний звукозапис фільмів все ж продовжується.

Вжиття відповідних заходів і надалі залишається неефективним щодо широкого поширення контрафактної та піратської продукції, багато з якої було перевезено через Україну до третіх країн, а державній митній службі, як і раніше, не вистачає офіційних повноважень для припинення поставок.

США все ж рекомендують Україні вжити заходів задля вирішення проблеми, яка викликає серйозну стурбованість, з приводу піратства в Інтернеті, в тому числі шляхом прийняття запропонованого законопроекту, щоб забезпечити належний режим для попередження порушень та видалення (вилучення) матеріалів, які порушують права інтелектуальної власності [24].

На сьогоднішній день найбільшими виробниками дисків для лазерних систем зчитування є американська фірма з виробництва носіїв для зберігання інформації «Verbatim», тайванська фірма «RIDATA», японські фірми «SONY» і «TDK», а також нідерландська фірма «PHILIPS».

В Україні у 2000-2001 роках працювали великі заводи з виробництва дисків для лазерних систем зчитування, такі як ТОВ «Болідиск» та ТОВ «Лазер-

інформ», однак у зв'язку з внесенням України у «Список 301» у 2001 році діяльність даних заводів були припинена. Проте це тільки збільшило кількість контрафактних дисків для лазерних систем зчитування на ринку України.

Україна хоча і робить спроби для того, щоб бути виключеною зі «Списку 301», однак зусиль прикладається надто мало. Через митний кордон знову ж таки продовжують поступати контрафактні диски для лазерних систем зчитування з країн Азії, переважна кількість яких з Китаю. Також, як свідчить статистика, велика кількість контрафактної продукції надходить з Росії у вигляді чистих оптичних дисків, на які записується нелегальна інформація з метою подальшого продажу на території України.

В таблиці 2.2 «Обіг контрафактних оптичних носіїв» міститься статистика з останні кілька років по обігу в Україні контрафактних дисків для лазерних систем зчитування, як пустих, так і з неліцензійним контентом.

Таблиця 2.2

«Кількісні показники контрафактної діяльності в сфері обігу дисків»
(Джерело[https://www.npu.gov.ua/ru/img/common/ru/publish/printable_article/366531]

Рік	Кількість контрафактної продукції, (к-сть тис. шт.)	Сума контрафактної продукції, (млн.грн.)	Кількість викритих підпільних підприємств, (к-сть шт.)
2009	240	5	32
2010	1 400	21,5	92
2011	973	10	60
2012	277	3,5	54
2013	915	14	72
2014	110	300	12
2015	50	0,1	14

Як видно з даних останньої таблиці, Україна хоч і проводить реформи в сфері захисту обігу дисків для лазерних систем зчитування та захисту прав інтелектуальної власності в цілому, проте прогрес мінімальний. І на сьогоднішній день Україна знаходиться в «Списку 301» як «Іноземна країна особливого спостереження». Фактично з наданням нашій державі такого статусу, її визнано найбільшим порушником прав інтелектуальної власності в світі.

2.2. Національний механізм захисту виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування

Національний механізм захисту виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування полягає у діяльності компетентних органів держави щодо запобігання та профілактики правопорушень в даній сфері та застосуванні відповідних заходів правового характеру до правопорушників.

Основну роль в сфері захисту прав інтелектуальної власності, зокрема, і в захисті обігу дисків для лазерних систем зчитування, відіграє Державна служба інтелектуальної власності. Основним напрямом діяльності в сфері обігу дисків є присвоєння суб'єкту господарювання – виробнику дисків для лазерних систем зчитування спеціального ідентифікаційного коду відповідно до статті 3 Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, імпортом та експортом дисків для лазерних систем зчитування» [1].

Важливу роль у боротьби з правопорушеннями у сфері інтелектуальної власності відіграють правоохоронні органи, а саме Міністерство внутрішніх справ України. Основними напрямками роботи Міністерства внутрішніх справ

є запобігання та викриття фактів незаконного тиражування і розповсюдження контрафактної аудіовізуальної продукції, неліцензійного комп'ютерного програмного забезпечення, а також виробництва та розповсюдження фальсифікованої продукції з незаконним використанням товарних знаків відомих вітчизняних і зарубіжних виробників.

Прокуратура України здійснює державний нагляд та контролює законність діяльності правоохоронних органів, які здійснюють протидію злочинам, що вчиняються у сфері інтелектуальної власності.

Органи судової влади розглядаються справи про порушення прав інтелектуальної власності і притягують до цивільно-правової, адміністративної та кримінальної відповідальності згідно з чинним законодавством.

За наявності достатніх даних про вчинення порушення авторського права і (або) суміжних прав, за яке відповідно до закону передбачено кримінальну відповідальність, орган дізнання, слідства або суд зобов'язані вжити заходів для забезпечення розшуку і накладення арешту на:

а) примірники творів (у тому числі комп'ютерних програм і баз даних), записаних виконань, фонограм, відеограм, програм мовлення щодо яких припускається, що вони є контрафактними, а також засоби обходження технічних засобів захисту;

б) матеріали й обладнання, призначені для їхнього виготовлення і відтворення;

в) документи, рахунки та інші предмети, що можуть бути доказом вчинення протиправних дій.

Державна митна служба України веде реєстр товарів, які містять об'єкти права інтелектуальної власності, включаючи форму заяви власника прав на об'єкт права інтелектуальної власності, перелік інформації та документів, які додаються до заяви, порядок подання та розгляду заяви, порядок ведення

реєстру визначаються Кабінетом Міністрів України. Після реєстрації відповідного товару у реєстрі спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи митні органи України вживають заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України контрафактних товарів, надсилаючи всім митним органам України інформацію про зареєстровані товари.

Одним з найпоширеніших способів існування цифрової форми є електронні матеріальні носії - диски для лазерних систем зчитування, зокрема компакт- диски. Диск для лазерних систем зчитування -будь-який оптичний диск для лазерних систем зчитування із записом або з можливістю запису на ньому інформації, що відображає об'єкта авторського права чи суміжних прав, або без запису такої інформації.

Переміщення дисків для лазерних систем зчитування через митний кордон може відбуватися за різними митними режимами, але спеціальні умови щодо захисту прав інтелектуальної власності встановлюються лише в випадках імпорту або експорту вказаного товар та не поширюються на диски для лазерних систем зчитування, які переміщуються через територію України транзитом чи ввозяться або вивозяться фізичними особами в кількості, яка не перевищує двадцяти примірників: ввозяться або вивозяться, пересилаються в міжнародних поштових та експресвідправленнях юридичними особами для забезпечення господарської діяльності без права або не з метою подальшого продажу або розповсюдження: ввозяться або вивозяться з технічною документацією у складі обладнання[52].

Експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування відбувається за наявності таких умов:

- Ліцензії на експорт, імпорт компакт-дисків видається Мінеконом розвитку і торгівлі строком на 3 роки. Ліцензуванню підлягають імпорт та експорт дисків як з записом, так і без запису.
- На кожному примірнику лазерного диску, що переміщується в режимі експорту, з боку дзеркальної поверхні має бути нанесений спеціальний ідентифікаційний код, який визначає виробника цих дисків. Реєстр СІД-кодів веде Державна служба інтелектуальної власності України МОН України, який повідомляє Держмитслужбу про присвоєні або визнані СІД-коди.
- Кожен примірник диску для лазерних систем зчитування, на якому записана інформація, має бути маркований контрольними марками. Диски без запису маркуванню не підлягають. Контрольна марка - спеціальний знак, що засвідчує дотримання авторських і (або) суміжних прав і надає право на розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних. Контрольна марка є самоклеїним знаком одноразового використання, зовнішній бік якого має спеціальний голографічний захист. Кожна контрольна марка має власну серію і номер.

Для примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних у формі оптичних носіїв використовується серія "К". Контрольні марки виготовляються на замовлення Державної служби інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України та видаються експортерам, імпортерам та відтворювачам примірників перед розповсюдженням дисків з записом. При імпорті лазерних дисків їх маркування відбувається після митного оформлення. Таким чином наявність контрольних марок при митному оформленні обов'язкове лише при експорті дисків для лазерних систем зчитування з записом. Це правило не

стосується запису уривків, демонстраційних версій, сімейних свят, примірників, що виготовляються на замовлення без їх розповсюдження на території України і вивозяться безпосередньо виробником, а також примірників комп'ютерних програм, що є невід'ємною частиною обладнання[53].

На кожен партію дисків з записом, що виробляються з однієї матриці та супроводжуються одним товаросупровідним документом виробник повинен отримати у Державній регуляторній службі України і реєстраційну картку. Для цього необхідно передати два примірника дисків на безоплатній основі до депозитарію. Реєстр примірників дисків – сукупність даних про диски, їх виробників (імпортерів), а також осіб яким належать майнові права на відповідні об'єкти авторського права та/або суміжних прав, що містяться на цих дисках. Імпортер не зобов'язаний надавати примірники до депозитарію, але також має право зареєструватися з метою протидії порушенням його інтелектуальної власності на території України.

Митні процедури, що здійснюються митними органами під час переміщення через митний кордон дисків для лазерних систем зчитування носять формалізований характер та здійснюються для перевірки дотримання вищезазначених спеціальних умов. без застосування спеціальних заходів, передбачених розділом X Митного кодексу України (далі – МК України) відносно переміщення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності у вигляді призупинення митного оформлення таких товарів.

В випадках виникнення ситуацій, коли у процесі митного оформлення є підозра митного про переміщення піратських товарів, але відсутні додаткові підстави застосування додаткових заходів відповідно до розділу X Митного кодексу України для перевірки факту, на думку А.Г.Ворожейкіної, необхідно

розробляю профілі ризиків. Система управління ризиками є механізмом реалізації принципу вибірковості та достатності митного контролю.

Так під час здійснення митного контролю митні органи перевіряють наявність фактичних ознак, які вказують на піратське походження компакт-дисків для лазерних систем зчитування, зокрема: відсутність зображення (логотипу) звукозаписуючої компанії, відсутність переліку композицій; наявність граматичних помилок; відсутність зображення торгової марки або логотипу; відсутність позначок, що підтверджують дотримання законності при копіюванні; низька якість графічного зображення на компакт-диску та обкладинці, а також нанесення графічного зображення тільки на одну сторону обкладинки: відсутність або нечітке зображення СІД-кодів, відокремлене переміщення компакт-дисків, пластикових чохлах та поліграфічних обгорток.

Для забезпечення належного рівня сприяння захисту прав інтелектуальної власності в умовах роботи у сучасному правовому полі у митних органах запроваджується:

- постійний моніторинг товарних потоків із застосуванням системи аналізу ризиків до товарів із ознаками контрафактності;
- постійний аналіз ресурсів мережі Інтернет щодо реєстрації об'єктів права інтелектуальної власності;
- Активізація спілкування (листування, обмін інформацією тощо) із зарубіжними правовласниками, митними органами зарубіжних країн, міжнародними організаціями.

Треба зазначити, що на ефективність діяльності митних органів в цьому напрямку впливають наступні фактори:

- політичний, економічний тиск міжнародного співтовариства щодо забезпечення охорони прав інтелектуальної власності, внаслідок чого

терміново приймаються норми, що не мають практичного механізму реалізації;

- нестабільність законодавства у цій сфері, його розгалуженість та взаємна невідповідність;
- незадовільний стан організації взаємодії митних органів з іншими державними органами, зокрема, Державною службою інтелектуальної власності України.

Призупинення митного оформлення товарів – це комплексні процесуальні дії митних органів стосовно товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, в результаті яких тимчасово, до настання випадків, передбачених чинним законодавством, припиняється процедура митного оформлення зазначених товарів.

Якщо митний орган на основі даних реєстру товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, який ведеться Державною митною службою України, виявляє ознаки того, що товари, пред'явлені для митного контролю та митного оформлення, є контрафактними, їх митне оформлення призупиняється терміном на 15 календарних днів, і може бути продовжено на такий самий строк.

Митний орган надсилає у той же день повідомлення правовласникові, в якому пропонується подати у триденний строк після його надходження митному органу письмове клопотання про сприяння захисту прав інтелектуальної власності та внести заставу або надати іншу еквівалентну гарантію для відшкодування витрат і збитків у разі призупинення митного оформлення товарів, що містять об'єкти.

Причому правовласник повідомляється про факт переміщення через митний кордон товарів, а декларант – про причини призупинення митного оформлення задекларованих ним товарів, найменування та адресу власника

прав на об'єкт права інтелектуальної власності. Повідомлення правовласника повинно складатися за встановленою формою і містити такі дані: митне оформлення яких саме товарів призупинено; заявлена декларантом митна вартість цих товарів; найменування та адреса власника зазначених товарів; інша необхідна інформація[54].

Під час направлення правовласникові повідомлення про факт переміщення через митний кордон товарів, внесених до реєстру, керівник митного органу або особа, що його заміщує повинен дотримуватися вимог ст.28 Закону України “Про інформацію” щодо режиму доступу до інформації, а саме не розголошувати інформації, що є комерційною таємницею декларанта, яка може завдати його інтересам значної шкоди, а також бути використана з метою, що визначена у чинному законодавстві, як недобросовісна конкуренція [42].

Інформація про таке призупинення митного оформлення товарів невідкладно доводиться до Держмитслужби. Після надходження інформації про призупинення за власної ініціативи митного органу митного оформлення товарів, що містять об'єкти, Держмитслужба перевіряє своєчасність внесення правовласником застави або надання іншої еквівалентної гарантії, про що невідкладно інформує митний орган, який призупинив митне оформлення таких товарів.

Правовласник упродовж терміну зупинення митного оформлення товару, що містить об'єкт права інтелектуальної власності, має подати позовну заяву до суду про захист його прав або самостійно врегулювати питання порушення своїх прав із власником товару, митне оформлення якого зупинено.

У разі подання правовласником ухвали суду про порушення провадження у справі митний орган продовжує термін зупинення митного оформлення до прийняття судового рішення.

Якщо впродовж зазначених строків контрафактність товарів, щодо яких прийнято рішення про призупинення митного оформлення, буде підтверджена, митний орган в установленому Митним кодексом порядку порушує справу стосовно не виконання митних правил, а товари – безпосередні предмети правопорушення – вилучаються в порядку, встановленому Митним кодексом.

Якщо протягом строків, зазначених у митному законодавстві, контрафактність товарів, щодо яких приймалось рішення про призупинення митного оформлення, не буде підтверджена, ці товари підлягають митному оформленню в установленому порядку.

Митне оформлення товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, поновлюється та здійснюється в установленому порядку у випадках:

- наявності клопотання власника прав на об'єкти інтелектуальної власності про відсутність порушення його прав;
- в разі визнання недостатнім поданих правовласником або його представником доказів контрафактності товарів;
- після закінчення терміну призупинення митного оформлення об'єкта інтелектуальної власності за відсутності порушеної справи про порушення митних правил, судового рішення або іншого підтвердження контрафактності товарів[55].

На сьогодні для здійснення операцій з імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування потрібна наявність спеціального ідентифікаційного коду відповідно до статті 5 Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, імпортом та експортом дисків для лазерних систем зчитування» [1].

2.3. Відповідальність за порушення умов провадження діяльності з обігу дисків для лазерних систем зчитування

З прийняттям у 2002 році Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, імпортом та експортом дисків для лазерних систем зчитування», Кримінальний кодекс України був доповнений статтею 203-1 «Незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва». Дана стаття передбачає настання кримінальної відповідальності за незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, тобто, виробництво, імпорт та/або експорт, якщо ці дії вчинені у великих розмірах. Відповідно до примітки статті 203-1 Кримінального кодексу України, під великими розмірами слід розуміти вартість дисків для лазерних систем зчитування, сировини чи обладнання для їх виробництва, що у три тисячі перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян [25, с.272].

Предметом цього злочину виступають 3 складових, а саме: диски для лазерних систем зчитування; сировина для їх виробництва; та обладнання для виробництва дисків для лазерних систем зчитування.

Диском для лазерних систем зчитування виступає будь-який оптичний диск для лазерних систем зчитування із записом або можливістю запису на нього інформації, що містить об'єкти авторського права чи суміжних прав.

Обладнання для виробництва дисків для лазерних систем зчитування – це основні вузли для спеціалізованого виробництва дисків для лазерних систем зчитування. Розглядаючи детальніше поняття «обладнання для виробництва дисків для лазерних систем зчитування», можна висловити думку, що під обладнанням розуміється технічні засоби, які взаємодіють із різними вузлами та пов'язані з технологічним процесом по переробці сировини в оптичні носії інформації у формі лазерних дисків, під час якого одночасно з виготовленням

такого диска здійснюється запис на нього даних, які є об'єктом авторського права та/або суміжних прав, або без такого запису.

Сировина для виробництва дисків для лазерних систем зчитування – оптичний полікарбонат для виробництва дисків для лазерних систем зчитування.

Сировину для виробництва лазерних дисків можна визначити як предмети та природні компоненти, такі як оптичний полікарбонат, які необхідні для подальшої переробки з метою виготовлення таких дисків із записом певної інформації чи без такого запису [26, с. 10].

З об'єктивної сторони злочин характеризується вчиненням будь-якого із діянь альтернативно зазначених у диспозиції ст. 203-1:

- порушення законодавства, що регулює виробництво, експорт та імпорту дисків для лазерних систем зчитування;
- порушення законодавства, що регулює експорт та імпорту обладнання для виробництва дисків для лазерних систем зчитування;
- порушення законодавства, що регулює експорт, імпорту сировини для виробництва дисків для лазерних систем зчитування.

Під виробництвом дисків розуміється діяльність, пов'язана із застосуванням технологічного процесу з переробки сировини в оптичні носії інформації у формі диска для лазерних систем зчитування, під час якого одночасно з виготовленням диска здійснюється запис на нього інформації, яка є об'єктом авторського права та/або суміжних прав, або без запису, а також реалізацією дисків власного виробництва (п. 2 ст. 1 названого Закону № 2953).

Виробництво дисків для лазерних систем зчитування здійснюється суб'єктами господарювання лише за наявності у них ліцензії на провадження такої діяльності та за умови дотримання ліцензійних умов.

Експорт (експорт товарів)- це продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (в тому числі з оплатою в негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів. При цьому термін реекспорт (реекспорт товарів) означає продаж іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення за межі України товарів, що були раніше імпортовані на територію України.

Імпорт товарів – це купівля (в тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням чи без ввезення таких товарів на територію України.

Відповідно до п.57 ст. 4 Митного Кодексу України – товари це будь-які рухомі речі, в тому числі ті, на які законом поширено режим нерухомої речі (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередач [19]. Отже, зазначені диски для лазерних систем зчитування, а також сировина та обладнання для їх виробництва є товарами, а тому їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або приховування від митного контролю, якщо їх вартість у тисячу і більше разів перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян, тобто 17 000 грн, слід кваліфікувати як контрабанду, а саме ст. 203-1 Кримінального кодексу України.

Крім того, предметом контрабанди у ст. 201 КК названі не будь-які стратегічні товари (продукція), а лише ті із них, які є сировинними товарами (вони є предметом контрабанди лише при їх вивезенні за межі України) [27, с.406].

Дозвіл на вивезення (експорт) із України таких сировинних товарів надає Державна служба експортного контролю України, а в окремих випадках такі

дозволи можуть бути надані за рішенням Кабінету Міністрів України або Ради національної безпеки і оборони України. Тому, як слушно зазначає П. Андрушко, за умови визнання оптичного полікарбонату стратегічно важливим сировинним товаром його переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю утворюватиме склад злочину «контрабанда» незалежно від вартості товару [28, с.103].

У теорії кримінального права виділяють ряд основних (загальних) ознак предмета злочину, а саме: соціальну, фізичну та юридичну [29, с. 293-300]. Встановлення таких ознак допомагає зрозуміти чи можна взагалі вважати відповідне явище предметом злочину.

Соціальна ознака такого кримінального правопорушення дає змогу побачити взаємозв'язок предмета та об'єкта злочину, та показує та соціально-значущі якості, з якими закон пов'язує вчинення конкретного злочину. Основною властивістю дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва є те, що вони виступають предметом суспільних відносин у сфері обігу дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва. Таким чином відображається їх зв'язок з основним безпосереднім об'єктом злочину.

Юридична ознака полягає в обов'язковості предмета як елементу (ознаки) складу злочину у разі прямої вказівки в законі або однозначності тлумачення його змісту [30, с. 17]. Диски для лазерних систем зчитування, матриці, обладнання та сировина для їх виробництва прямо вказані в диспозиції ст. 203-1КК України, хоча для з'ясування їх змісту потрібно звертатися до регулятивного законодавства.

Фізична ознака полягає в тому, що предметові злочину притаманні фізичні (натурально-речові) властивості, тобто його можна розглядати як матеріальне явище, предмет матеріального світу. Так, диск для лазерних

систем зчитування – це оптичний диск – носій інформації, запис і відтворення інформації на який відбувається за допомогою сфокусованого лазерного променя [31,с. 98].

Також в даному злочині виділяються і додаткові ознаки. Додатковою, притаманною диском для лазерних систем зчитування, ознакою є функціональність, яка однак має свої особливості по відношенню до кожного з них. Функціональність дозволяє відобразити основну мету обігу дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва. Так, диски для лазерних систем зчитування покликані акумулювати інформацію, бути її носієм. Оптичні диски можуть виготовлятися як з записом на них інформації, так і без запису такої інформації, але з обов'язковою можливістю такого запису. Оптичний диск як предмет злочину, передбаченого ст. 203-1 КК України, – це перш за все носій інформації, а тому можливість містити дані в тій чи іншій формі є його визначальною ознакою[56].

Аналізуючи ознаки, притаманні диском для лазерних систем зчитування та матрицям, відразу необхідно зауважити, що ці диски як предмет вказаного злочину – це диски для лазерних систем зчитування із записом інформації, які містять об'єкти авторського права та суміжних прав, без дозволу правоволодільців та/або на яких відсутній спеціальний ідентифікаційний код, і диски для лазерних систем зчитування без запису інформації, на яких немає коду прес-форми, з якої їх було виготовлено.

Інформаційність – спеціальна ознака, яка відображає зв'язок дисків для лазерних систем зчитування з об'єктами авторського права та суміжних прав. Враховуючи мотиви прийняття Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування», яким

Кримінальний кодекс України було доповнено ст. 203¹, потрібно сказати, що ще однією властивістю дисків для лазерних систем зчитування і матриць, з якою законодавець пов'язує криміналізацію їх незаконного обігу, є те, що вони акумулюють (або можуть акумулювати) дані, що містять об'єкти авторського права та/ або суміжних прав.

Об'єкти авторського права і суміжних прав є предметами суспільних відносин в сфері інтелектуальної власності, а саме суспільних відносин в сфері авторського права та суміжних прав (безпосередній додатковий факультативний об'єкт). Оптичний диск з записом інформації та матриця – це перш за все носії інформації, а тому можливість акумулювати дані в тій чи іншій формі є їх головною ознакою.

Іннумеральність та контрафактність – спеціальні ознаки, однієї з яких вистачає для встановлення того, що диск для лазерних систем зчитування чи матриця є предметом злочину, передбаченого ст. 203-1 КК. Іннумеральність як ознака полягає у відсутності на диску для лазерних систем зчитування із записом інформації спеціального ідентифікаційного коду, на диску для лазерних систем зчитування без запису інформації – коду прес-форми, з якої його було виготовлено. Тобто така ознака свідчить про те, що предметом злочину є диски для лазерних систем зчитування, які піддалися злочинному впливу і виключені зі сфери суспільних відносин[57].

Контрафактність як ознака полягає у відсутності дозволу осіб, яким належить авторське право чи суміжні права, на використання інформації, що містить об'єкти авторського права та/або суміжних прав. Така ознака властива лише дискам для лазерних систем зчитування із записом інформації та матрицям. Вона відображає механізм порушення суспільних відносин у сфері обігу дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва як комплексного основного безпосереднього об'єкта

шляхом завдання шкоди безпосередньому додатковому факультативному об'єкту – суспільним відносинам у сфері авторського права та суміжних прав [32, с.282-292.].

Відповідальність за незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування перебачена КК України, а саме статтею 203-1 Незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва:

1. Незаконне виробництво, експорт, імпорт, зберігання, реалізація та переміщення дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва, якщо ці дії вчинені у значних розмірах, - караються штрафом від трьох тисяч до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян із конфіскацією та знищенням дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання чи сировини для їх виробництва.

2. Ті самі дії, якщо вони вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або вчинені у великих розмірах, - караються штрафом від п'яти тисяч до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією та знищенням дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання чи сировини для їх виробництва.

Під незаконним виробництвом дисків для лазерних систем зчитування треба розуміти виробництво взагалі без отримання належної ліцензії, з використанням тимчасово припиненої або анульованої ліцензії або з порушенням ліцензійних умов (наприклад, не на ліцензованому обладнанні, не у ліцензованих приміщеннях, без нанесення на диски із записом інформації спеціального ідентифікаційного коду, без дозволу осіб, яким належить авторське право та (або) суміжні права, невиконання вимог щодо технологічного забезпечення виробником нанесення на диски спеціальних ідентифікаційних кодів ліцензованим обладнанням).

Кримінально карані дії з дисками для лазерних систем зчитування, які поєднуються із незаконним відтворенням та (або) розповсюдженням комп'ютерних програм і баз даних, фонограм, відеограм, інших об'єктів авторського і суміжних прав, треба кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ст. 203-1 і ст. 176 за наявності всіх ознак цих злочинів.

Імпорт - це купівля українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів із ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами.

Законодавство, присвячене особливостям державного регулювання розглядуваної господарської діяльності, забороняє експорт та імпорт дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для виробництва дисків без ліцензії. Ліцензія на експорт, імпорт дисків і матриць видається на строк у 3 роки. Ліцензія на експорт, імпорт обладнання та сировини для виробництва дисків і матриць видається суб'єкту господарської діяльності за наявності зовнішньоекономічного договору.

Під незаконним експортом та імпортом дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання і сировини для їх виробництва треба розуміти експорт або імпорт вказаних предметів без наявності ліцензії на цей вид господарської діяльності або з порушенням ліцензійних умов провадження такої діяльності (наприклад, без наявності на експортованих або імпортованих дисках і матрицях спеціальних ідентифікаційних кодів, експорт чи імпорт дисків для лазерних систем зчитування без додержання прав інтелектуальної власності).

У разі, коли здійснюваний з порушенням законодавства експорт або імпорт дисків для лазерних систем зчитування і матриць, обладнання та

сировини для їх виробництва набуває вигляду переміщення таких товарів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, вчинене за наявності підстав слід кваліфікувати не за ст. 203-1, а за ст. 201 як контрабанду. У разі віднесення оптичного полікарбонату до стратегічно важливих сировинних товарів, щодо яких законодавством у тому чи іншому році встановлені відповідні правила вивезення за межі України, незаконне переміщення оптичного полікарбонату через митний кордон будь-яким способом має розцінюватись як контрабанда незалежно від вартості такого товару[58].

Дія Закону "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування" не поширюється на диски для лазерних систем зчитування, які не є об'єктами експорту, імпорту, що: 1) ввозяться або вивозяться, пересилаються в міжнародних поштових та експрес-відправленнях фізичними особами в кількості, яка не перевищує двадцяти примірників; 2) ввозяться або вивозяться, пересилаються в міжнародних поштових та експрес-відправленнях юридичними особами для забезпечення господарської діяльності без права або не з метою подальшого продажу або розповсюдження; 3) ввозяться або вивозяться з технічною документацією у складі обладнання.

Порушення порядку переміщення відповідних предметів через митний кордон у вказаних випадках складу злочину, передбаченого ст. 203-1, не утворює і за наявності підстав може розцінюватись як контрабанда. Під незаконним зберіганням дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання і сировини для їх виробництва слід розуміти зберігання таких предметів без здійснення при цьому належного обліку[1].

Також відповідальність за порушення законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування, експорт,

імпорт обладнання чи сировини для їх виробництва передбачена у Кодексі України про адміністративні правопорушення, а саме статтею 164-13 КУпАП [3].

Об'єктом даного адміністративного проступку виступають суспільні відносини у сфері державного регулювання діяльності, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування, матриць відповідно до Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування», Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з виробництва дисків для лазерних систем зчитування.

З об'єктивної сторони правопорушення виражається в порушенні законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування, експорт, імпорт обладнання чи сировини для їх виробництва.

Відповідно до Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» диск для лазерних систем зчитування - це будь-який оптичний диск для лазерних систем зчитування із записом або з можливістю запису на ньому інформації, що відображає об'єкти авторського права чи суміжних прав, або без запису такої інформації.

Суб'єктом адміністративного проступку можуть бути як громадяни (в т.ч. громадяни - суб'єкти підприємницька діяльності), так і посадові особи суб'єктів господарювання.

Із суб'єктивної сторони правопорушення визначається ставленням до наслідків і характеризується наявністю вини як у формі умислу, так й у формі необережності [33]

Крім указаної статті, суб'єктом порушення прав інтелектуальної власності, згідно зі ст. 164-13 КУпАП, може бути посадова особа юридичної особи, що здійснює виробництво, експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування, експорт, імпорт обладнання чи сировини для їх виробництва, або громадянин – суб'єкт підприємницької діяльності. Оскільки відповідно до ст. 2 Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування», дія закону поширюється на суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво, експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування, матриць, а також експорт, імпорт обладнання та сировини для їх виробництва [3].

Незважаючи на те, що об'єктом цього правопорушення є суспільні відносини у сфері державного регулювання діяльності, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування, указані диски можуть бути позначені торговельною маркою, а отже, можуть порушуватися майнові та немайнові права суб'єктів права інтелектуальної власності. Крім того, така діяльність суб'єктів господарювання потребує ліцензійних умов провадження господарської діяльності.

Виробництво дисків для лазерних систем зчитування здійснюється суб'єктами господарювання за наявності у них ліцензії на провадження такої діяльності та за умови дотримання ліцензійних умов, які встановлені Законом України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» та ліцензійних умов, затвердження яких передбачено Законом України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [34, с.134].

Висновки до розділу 2

Отже, проаналізувавши світові тенденції в сфері виробництва оптичних дисків для лазерних систем зчитування та національний механізм захисту даної сфери, а також форми відповідальності за порушення законодавства про обіг лазерних носіїв, можна говорити про наступне: на даний час на ринку виробників дисків склалася ситуація, у якій декілька іноземних фірм займають лідируюче становище в сфері виробництва оптичних дисків, а саме «Verbatim», «TDK», «Philips», «RIDATA». Конкурентні позиції України в даному сегменті світового ринку є досить слабкими. Це пов'язано, зокрема, з слабкою державною політикою щодо регулювання та захисту цієї сфери суспільних відносин, постійними змінами в законодавстві та неефективною роботою державних органів.

З аналізу національного механізму захисту сфери виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування можна сказати, що він є не досконалим, а як наслідок і не зовсім ефективним. Зокрема, це стосується роботи державних органів, а саме Митної служби України, оскільки більша частина контрафактних дисків потрапляє в нашу державу саме із сусідніх держав. Також відмінено ліцензування даної сфери відносин, а саме втратили чинність положення Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» про обов'язковість отримання ліцензії на провадження такого виду діяльності, відмінено положення Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» про обов'язкове отримання ліцензії на імпорт та/або експорт лазерних дисків.

Щодо відповідальності за порушення положень законодавства про обіг дисків для лазерних систем зчитування, то проаналізувавши чинне законодавство, можна сказати, що форми відповідальності недостатньо ефективні по відношенню до правопорушників. Зокрема, це стосується розміру

штрафів, які передбачені статтею 164-13 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ВДОСКОНАЛЕННЮ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З ОБІГОМ ДИСКІВ ДЛЯ ЛАЗЕРНИХ СИСТЕМ ЗЧИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

3.1. Іноземний досвід державного регулювання у сфері обігу дисків для лазерних систем зчитування та можливі шляхи його застосування в національній практиці

Хоча піратство в мережі Інтернет швидко витісняє використання контрафактної продукції на оптичних носіях, однак це все ж таки залишається досить вагомою проблемою в багатьох регіонах. За останні кілька років такі країни як Чехія, Польща, Румунія та Росія досягли певного прогресу шляхом прийняття відповідних нормативних актів в даній сфері та внесення змін до чинного законодавства. Проте багатьом країнам все ж таки як і раніше потрібно прийняти відповідні нормативні акти чи внести зміни у вже діюче законодавство для боротьби з обігом контрафактних оптичних дисків для лазерних систем зчитування, особливо таким країнам як Індія, Китай, Парагвай та В'єтнам [24, с.27].

Також це стосується і України. Хоча в нашій країні і спостерігається деякий прогрес в боротьбі з порушеннями прав в сфері інтелектуальної власності, проте не достатній. Починаючи з 2001 року, Україні продовжує, хоч і не сильно наполегливо, вдосконалювати своє законодавство. Так, були внесені зміни у Кримінальний кодекс та інші нормативні акти, що дало можливість на

деякий час вийти Україні із «Списку 301», як піратській країні, однак не надовго.

Так, у Китаї рівень піратства, тобто виробництво і продаж контрафактної продукції може залежати напряду від місцевості чи провінції. Наприклад, правоохоронні органи провінції Шеньчжень шляхом посилення державного нагляду за виробництвом дисків для лазерних систем зчитування знизили рівень обігу контрафактних оптичних носіїв і при виявленні такого порушення регулярно передають такі справи для розслідування до Бюро Громадської Безпеки [24, с.30].

В кримінальному законодавстві Китайської Народної Республіки встановлено відповідальність за тиражування та розповсюдження літературних та музичних творів, кіно-, теле- та відеопродукції, комп'ютерних програм на дисках для лазерних систем зчитування без дозволу правовласника; також тиражування аудіо- та відеовізуальних творів без дозволу власника прав з метою отримання комерційної вигоди [45].

Відповідальність за вчинені правопорушення згідно Кримінального Кодексу Китайської Народної Республіки є різною, оскільки залежить від суми, вирученої в результаті вчинення таких діянь. Якщо сума є «відносно» велика, в національному законодавстві це значний розмір, встановлюється покарання у формі позбавлення волі на строк до 3-ох років, тимчасовим арештом; штраф може бути як основним, так і додатковим покаранням. Якщо отримана досить велика сума або наявні додаткові обтяжуючі обставини, то встановлюється відповідальність у формі позбавлення волі на строк від 3 до 7 років та відповідного штрафу.

У лютому 2013 року Росія прийняла закон, спрямований на створення спеціалізованого суду із захисту прав інтелектуальної власності. Також були внесені зміни до кримінального законодавства щодо піратства в сфері

авторського права. Також російські правоохоронні органи провели ряд впливових заходів проти розповсюдження піратських оптичних носіїв як з об'єктами інтелектуальної власності, так і без них. При проведенні таких заходів правоохоронними органами було вилучено понад 2 млн контрафактних оптичних дисків для лазерних систем зчитування[24, с. 17].

Щодо Росії, то ще одним важливим кроком у боротьбі з незаконним обігом оптичних дисків було прийняте рішення про заборону проведення будь-яких операцій з оптичними дисками на заводах чи цехах, які розташовувалися на території державних підприємств з обмеженим доступом. Саме таке середовище і сприяє появі та розвитку виробництва контрафактної продукції, оскільки для того, щоб певний орган мав змогу провести перевірку діяльності такого заводу чи цеху, потрібно отримати відповідний дозвіл [35, с.21].

У Кримінальному кодексі Росії, а саме у Главі 19 «Злочини проти конституційних прав та свобод громадянина», у ч.2 статті 146 вказано, що за порушення авторських прав та суміжних прав, а також за придбання, зберігання, перевезення контрафактних примірників творів та/або відео чи аудіовізуальних творів, які містяться на оптичних дисках для лазерних систем зчитування з метою продажу у великих розмірах настає відповідальність у вигляді штрафів у відповідному розмірі або виправних робіт строком від 180 до 240 годин чи позбавленням волі на строк до двох років.

Відповідно кваліфікуючі ознаки даного злочину вказані у частині 3 статті 146 Кримінального кодексу Російської Федерації. Такими ознаками є вчинення правопорушення групою осіб за попередньою змовою або організованою групою; отримання незаконного прибутку в особливо великих розмірах; вчинення злочину за використанням службового становища. За вчинення таких дій настає відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк до шести років

та додаткового покарання у формі штрафу розміром заробітної плати чи іншого прибутку винуватої особи за період до трьох років чи без такого [43].

Взявши до уваги досвід Росії та Китаю, можна говорити про те, що деякі заходи варті зафіксувати і в законодавстві України. Зокрема, як зазначено вище, в Росії заборонено вчинення будь-яких дій з дисками для лазерних систем зчитування, якщо ці операції проводяться на об'єктах з обмеженим доступом. Це дасть можливість правоохоронним органам швидше і прозоріше розслідувати порушення норм законодавства в сфері виробництва дисків.

Також деякий досвід щодо кримінальної відповідальності за порушення обігу лазерних дисків можна перейняти і в Республіки Казахстан. Так, стаття 184 Кримінального кодексу Казахстану встановлює відповідальність за порушення авторського права та суміжних прав, а також придбання, зберігання чи переміщення або виготовлення контрафактних примірників творів авторського права з метою отримання комерційної вигоди, вчинені у великому розмірі.

Кваліфікуючими ознаками даного злочину є вчинення даного порушення повторно; групою осіб за попередньою змовою чи організованою групою; вчинення даного правопорушення у великому розмірі; вчинення такого злочину з використанням службового становища [44].

На відміну від українського законодавства, даний відповідальність за вчинення такого злочину настає не за порядок зайняття певними видами діяльності, а за порушення права власності. Так, у ч.2 статті 184 Кримінального кодексу Казахстану передбачається відповідальність у формі штрафу або виправних робіт, а ч. 3 статті 184 встановлює відповідальність у формі позбавлення волі на строк від 2 до 5 років з конфіскацією майна чи без неї.

В кримінальному законодавстві вищезазначених держав, а саме Російської Федерації, Республіки Казахстан та Китайської Народної

Республіки, обіг контрафактних оптичних дисків та порушення авторських прав об'єднано в одну норму, однак в національному Кримінальному кодексі це дві різні норми. За статистикою більшість злочинів кваліфікуються за статтею 176 Кримінального кодексу України «Порушення авторських прав». Тому варто було перейняти досвід цих країн та встановити відповідальність за такі діяння в одній нормі.

Відповідно до Глави 29 кримінального законодавства Литовської Республіки «Злочини проти інтелектуальної та промислової власності» встановлено відповідальність за нелегальне відтворення творів літератури, науки, мистецтва, а також імпорт та експорт, розповсюдження, перевезення чи зберігання контрафактних примірників копій цих творів, якщо загальна сума перевищить відповідний розмір коштів. За таке правопорушення встановлено відповідальність у формі громадських робіт або штрафу або позбавлення волі на строк до двох років. Також відповідно до даного нормативного акту за такий злочин відповідальність настає і для юридичної особи [46].

Також цікавий досвід встановлення відповідальності за нелегальний обіг оптичних дисків можна побачити і Пенітенціарному Кодексі Естонської Республіки. Так, даним актом передбачено відповідальність за торгівлю піратськими копіями, однак якщо винувата особа притягувалася вже до відповідальності за проступок. Тобто, дане правопорушення буде вважатися злочином, якщо особа притягувалася до відповідальності раніше. Іншими словами, повторним проступок вважається злочином[47].

Однак, як свідчить світовий досвід в сфері державного регулювання обігу дисків для лазерних систем зчитування, найуспішніше з таким явищем бореться США.

Дана країна має найкращий на сьогоднішній день механізм захисту права інтелектуальної власності. Так, наприклад, за зйомку фільму в кінотеатрі для

подальшого запису на оптичні носії з метою продажу настає відповідальність у вигляді 10 років позбавлення волі. Також, якщо людина купила ліцензійний диск з певним продуктом інтелектуальної власності, а потім зробила піратську копію, то за таке діяння передбачається штраф у розмірі 30 000 доларів США. При повторному вчиненні такого злочину передбачається позбавлення волі на строк 10 років. Обладнання, яке використовувалося для вчинення подібних правопорушень буде конфісковане та продане на аукціоні.

Також США розробили ще один шлях боротьби з піратством в сфері обігу дисків для лазерних систем зчитування, який полягає у тому, що спеціальне програмне забезпечення буде збирати інформацію про джерела, з яких користувач копіює неліцензійний контент та буде блокувати доступ до окремих файлів чи до комп'ютера взагалі, поки не буде видалено піратський матеріал або сплачено штраф.

США має досить ефективну митну службу, яка ретельно перевіряє будь-які носії, які містять чи можуть містити об'єкти інтелектуальної власності на предмет їх законності.

Так, митна служба США забезпечує дотримання авторських прав на митному кордоні щодо об'єктів інтелектуальної власності, що містяться чи можуть міститися на будь-якій оптичних носіях чи жорстких дисках.

Крім реагування на заяву про прохання припинити ввезення чи вивезення контрафактної чи піратської продукції, що є обов'язковою вимогою угоди ТРІПС, Митна служба США має ще й широкі повноваження *ex officio*. Дані повноваження надають їм право вести власне розслідування, а також припиняти ввезення чи вивезення продукції на власний розсуд.

Також немає значення, чи діє Митна служба США на підставі заяви володільця того чи іншого інтелектуального продукту, що міститься на оптичному носії або в порядку *ex officio*, працівники даної служби часто тісно

співпрацюють з володільцями таких продуктів для виявлення контрафактної продукції. Дана служба досить часто співпрацює зі службовими особами інших правоохоронних органів, які допомагають відстежити рух того чи іншого товару, що містить об'єкти авторського права від митного кордону до певної нелегальної мережі збуту. Згідно з внутрішніми вказівками Митної служби, працівники цієї служби повинні проконсультуватися з відповідними працівниками прокуратури, якщо вони знаходять піратські копії для того, щоб надати певну допомогу у проведенні розслідування кримінальної справи щодо імпортерів чи відповідних осіб, які мають відношення до даної справи.

Для визначення працівниками Митної служби чи легальні такі оптичні носії чи дана продукція є контрафактною, Митна служба має систематизовану базу даних, до якої мають доступ усі відділи Митної служби у США. Така база даних є одним з основних інструментів, що залучаються Митною службою для забезпечення захисту авторських прав, незалежно від того, на якому носії містяться об'єкти авторського права[59].

З метою підвищення ефективності боротьби з контрафактними продуктами, в даному випадку оптичними носіями, які містять об'єкти авторського права, Митна служба зобов'язує власників таких прав зареєструвати певні відомості про свої продукти в такій базі даних.

Після того, як власники об'єктів авторського права зареєстрували Митній службі і внесені в базу даних цього органу, орган має законні повноваження припиняти ввезення нелегальних, контрафактних чи піратських дисків чи інших товарів. Тому, працівник Митної служби США, знаючи, що оптичний носій чи інших товар, що містить об'єкти авторського права та зареєстрований в базі даних, може на власний розсуд вжити відповідних правозастосовних заходів, а саме, затримати чи арештувати такий товар, який на його думку є нелегальним чи контрафактним.

Такі широкі повноваження Митної служби досить ефективно запобігають проникненню через митний кордон на територію та ринок США нелегальних, контрафактних чи піратських оптичних носіїв з об'єктами авторського права.

Митна служба США має право призупинити обіг будь-яких товарів, якщо є ймовірність, що їх обіг порушує чи може порушувати права на об'єкти авторського права. Таку дію Митна служба США може вчинити або з власної ініціативи, або з ініціативи особи, права якої порушуються. Якщо таке призупинення відбулося, то орган повинен повідомити покупця або продавця, імпортера, або експортера про таке затримання. Сторона, яка ввозить такі оптичні носії може протягом 30 днів підтвердити легальність такого ввезення, однак даний термін може бути продовжений, якщо наявні вагомні на це підстави.

Одразу ж після затримання і до моменту повідомлення про затриманий товар митний орган може сповістити володільця авторських прав, надавши при цьому таку інформацію: дата імпорту, місце ввезення, опис товару та його кількість, країна, з якої даний товар походить. Однак, після видачі повідомлення про затримання товару, митний орган повинен сповістити протягом 30 днів власника авторських прав.

Також, після внесення власником таких прав застави в розумному розмірі, в будь-який момент після надання товару на митний огляд, однак до його арешту, митний орган має право надати примірник підозрілого товару власнику авторських прав для проведення огляду чи перевірки його на предмет його законності. Проте, в даному випадку митний орган має право вимагати повернення примірника оптичного носія, який був наданий власнику авторських прав для ознайомлення. У випадку, якщо такий примірник був пошкоджений чи знищений, власник авторських прав повинен підтвердити факт знищення чи пошкодження.

У випадку, якщо Митна служба США вирішить, що дані диски для лазерних систем зчитування є контрафактними чи піратськими, то здійснюється арешт такої продукції. Арештовані та контрафактні диски підлягають знищенню, якщо власник авторських прав не надасть дозвіл на реалізація таких оптичних носіїв. Крім арешту та знищення партії чи партій таких дисків для лазерних систем зчитування, імпортеру можуть загрожувати штрафи у досить великих розмірах.

Під час проведення слідства від власника авторських прав Митна служба США може вимагати внесення застави для отримання зразків затриманих товарів для аналізу. Також від власника авторських прав може вимагатися застава з метою продовження дії арешту затриманих товарів до часу встановлення факту правопорушення. Метою такої застави є гарантія відшкодування імпортеру коштів у випадку неправомірного затримання таких оптичних носіїв чи інших товарів, які містять об'єкти авторського права.

Митна служба США забезпечує захист авторських прав в разі нелегального ввезення товарів, які порушують авторське право, в тому числі і піратських товарів. Митна служба захищає переважно ті об'єкти авторського права, які є зареєстровані в базі даних цієї служби. Умови щодо реєстрації в базі даних Митної служби досить детально викладені у відповідних законодавчих актах[60].

Так, реєстрація в Митній службі США стосується лише одного об'єкта авторського права та діє 10 років і така реєстрація може бути продовжена. Розмір плати за таку реєстрацію становить 190 доларів США за один об'єкт авторського права. Тому така реєстрація є досить дієвим інструментом з боку держави по відношенню до захисту авторських прав, які містяться на оптичних носіях, оскільки при обігу нелегальних чи контрафактних дисків з об'єктами авторського права, власники таких прав можуть втратити в десятки, а то й сотні

разів більші суми коштів. Однак, якщо власник об'єкта авторського права є американським автором, то потрібна ще реєстрація у Відомстві з авторських прав США.

Для того, щоб захист поширювався на певні об'єкти авторського права з боку Митної служби США необхідно подати заявку з відповідними відомостями та сплатити встановлений реєстраційний збір.

Такими відомостями є: найменування і юридична адреса власника авторських прав; країна чи країни, в яких виробляються справжні примірники звукозаписи, які містяться на дисках для лазерних систем зчитування та мають правовий захист; довідка з детальним описом фактичних чи потенційних збитків, що можуть бути завдані у випадку фактичного чи передбачуваного ввезення вказаних примірників оптичних дисків з об'єктами авторського права чи інших товарів з об'єктами інтелектуальної власності; назва кожної материнської чи дочірньої компанії, яка виготовляє за кордоном справжні легальні копії дисків з об'єктами авторського права, які мають відповідний правовий захист, а також її іноземне найменування; адреса кожної іноземної фізичної та/або юридичної особи, яким заявник (власник авторських прав) надав дозвіл на виробництво таких копій дисків за кордоном; по відношенню до кожного виробника – відповідну документацію, в якій підтверджується згода на таке виробництво; місцезнаходження компаній, від яких, згідно з інформацією, надходять контрафактні копії; відносно звукозаписів – імена всіх артистів, які брали участь в записі диска (дисків); у випадку подання заяви про реєстрацію об'єктів авторського права на підставі Бернської конвенції – пояснення, яким чином застосовується Бернська конвенція; якщо така заява подається не на підставі Бернської конвенції – потрібно подати свідоцтво про реєстрацію авторських прав, яке видане Відомством з авторських прав США, задля реєстрації відповідного об'єкта авторського права[61].

Угода ТРІПС не встановлює обов'язкове використання експортних засобів захисту авторського права в цілях скорочення обігу нелегальних товарів. Проте такі засоби дозволені для використання угодою ТРІПС. Досить велика кількість країн, і США в тому числі, забороняють вивезення контрафактних товарів за кордон з метою зменшення обігу нелегальних дисків на світовому ринку[62].

Також в цілях запобігання створення піратських чи контрафактних дисків на внутрішньому ринку велика кількість країн дають дозвіл на ввезення сировини для виробництва дисків для лазерних систем зчитування лише тим особам, які мають право на створення таких дисків чи інших товарів з об'єктами авторського права на законних підставах [36, с.22-26]

Враховуючи досвід Сполучених Штатів Америки в сфері захисту права інтелектуальної власності, можна багато дечого зафіксувати і в українському законодавстві. Зокрема, варто було б розширити повноваження Митної служби України щодо перевірки товарів та багажів, які можуть містити об'єкти інтелектуальної власності, а саме диски для лазерних систем зчитування.

Варто було створити таку ж базу даних з виробниками дисків та з усіма авторами чи іншими власниками прав інтелектуальної власності, де кожному було б присвоєно відповідний код, за яким розпізнавалися б продукція тієї чи іншої фізичної чи юридичної особи. На даний час, Митна служба України може лише конфіскувати товар чи вантаж, який є чи може бути контрафактним. Та все ж, доцільно було надати повноваження митниці одразу ж такий вантаж чи товар знищувати, однак після попереднього попередження власника чи імпортера про це. В США таку продукцію можуть знищити або реалізувати на аукціоні. Проте, доцільніше було одразу знищувати, що служило б попередженням поширення контрафактної чи піратської продукції як в певному регіоні, так і в цілому світі.

Також деякий досвід в сфері захисту обігу дисків для лазерних систем зчитування, які містять об'єкти авторського права можна запозичити і в Російської Федерації. Хоч Росія неодноразово була і є в «Списку 301», все ж певний прогрес в правовому регулюванні захисту авторських прав, які незаконно розповсюджуються, присутній.

Так, відповідно кодексу Російської Федерації про адміністративні правопорушення передбачено адміністративну відповідальність за порушення прав власників об'єктів авторських прав в Главі 7 «Адміністративні правопорушення в сфері захисту інтелектуальної власності», а саме ст. 7.12. передбачена відповідальність за порушення авторських і суміжних прав, винаходів і патентних прав: «Ввезення, продаж, прокат або інше незаконне використання екземплярів творів або фонограм з метою отримання доходу у випадках, якщо примірники творів або фонограм являються контрафактними у відповідності до законодавства Російської Федерації про авторське право і суміжні права, або на екземплярах творів чи фонограм вказана неправдива інформація про їх виробників, про місця їх виробництва, а також про власників авторських і суміжних прав, а також інше порушення авторських і суміжних прав з метою отримання доходу, за виключенням випадків, передбачених частиною 2 статті 14.33 Кодексу, – тягне накладення адміністративного штрафу на громадян в розмірі від одєї тисячі п'ятиста до двох тисяч рублів з конфіскацією контрафактного матеріалу і обладнання, які використовувалися для їх відтворення, і інших способів вчинення адміністративного правопорушення; на посадових осіб – від десяти тисяч до двадцяти тисяч рублів з конфіскацією контрафактного матеріалу і обладнання, які використовувалися для їх відтворення, і інших способів вчинення адміністративного правопорушення; на юридичних осіб – від тридцяти тисяч до сорока тисяч рублів з конфіскацією контрафактного матеріалу і обладнання, які

використовувалися для їх відтворення, і інших способів вчинення адміністративного правопорушення» [37].

Дане положення є досить цікавим, оскільки також припиняє та попереджає розповсюдження контрафактних товарів чи матеріалів, однак можна було збільшити розміри штрафів.

Також можна дещо сказати і про регулювання обігу дисків для лазерних систем зчитування, які містять об'єкти авторського права в Китайській Народній Республіці. В даній країні проблема захисту авторських прав, а саме проблема піратства, є надзвичайно актуальною на даний час. Відповідно до «Списку 301», КНР є лідером серед піратських країн.

Особливістю захисту об'єктів авторського права в Китайській Народній Республіці є здійснення двох способів захисту таких прав, а саме адміністративного та юридичного. До органів, які здійснюють захист авторських прав, які містяться на оптичних носіях є Державне управління у справах авторського права, Міністерство культури, Міністерство громадської безпеки, Головне митне управління, Верховний суд та Верховна народна прокуратура. Також варто згадати, що в 2004 році була створена Національна робоча група з охорони інтелектуальної власності під керівництвом віце-прем'єра.

Адміністративні заходи, які накладаються на правопорушників, які порушують авторські права в Китаї, містять грошове відшкодування, припинення незаконної діяльності, знищення контрафактних примірників оптичних носії з об'єктами авторського права, а також публічне визначення.

В певних ситуаціях, якщо розмір фактичних збитків важко оцінити чи взагалі неможливо, суд вираховує суму завданих збитків залежно від важкості правопорушення і ступені вини підсудних в розмірі до 500000 юанів [38].

З досвіду Китаю, хоч ця країна є першою в світі за рівнем піратства, можна запозичити систему органів, які відповідають за захист прав інтелектуальної власності. Така широка система забезпечує ретельне та всебічне розслідування порушення прав інтелектуальної власності, оскільки один чи два органи держави не завжди можуть охопити великий об'єм інформації, до того ж в них є ще й інші повноваження. Тому доцільно було зробити таку систему і в Україні, оскільки в нашій країні є всі передумови для правильного функціонування такої системи.

У Південній Африці боротьба з контрафактними примірниками оптичних носіїв, які містять об'єкти інтелектуальної власності вирішується Департаментом з охорони прав інтелектуальної власності (CIPRO), спільно з поліцією. Департамент також спільно з Державним банком контролює реалізацію ліцензійних угод з метою дотримання прав сторін ліцензійного договору.

Такий підхід дозволяє знизити ризик вчинення правопорушень в сфері авторського та суміжних прав. Також така система взаємодії державних органів дозволяє миттєво реагувати на незаконне відтворення примірників об'єктів авторського права, які містяться на дисках для лазерних систем зчитування [39].

Що стосується Південної Африки, то тут варто відмітити цікаве поєднання повноважень Державного банку та Департаменту з охорони прав інтелектуальної власності, а також поліції. Все це гарантує автору своєчасну виплату винагороди чи роялті та/або паушального платежу.

Отож, аналізуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що Україна має джерела, з яким можна запозичувати світовий досвід з охорони прав інтелектуальної власності. Навіть країни, які займають перші місця в світі за

рівнем піратства, мають цікавий та водночас дієвий спосіб захисту прав інтелектуальної власності.

Взявши до уваги навіть досвід Південної Африки, таку систему можна впровадити і в Україні на рівні державних органів. Наприклад, доцільно було б об'єднати роботу в сфері захисту прав ІВ між Національною Поліцією, Державною службою інтелектуальної власності та Національним банком, а також підконтрольними йому банками, створивши при цьому загальну базу даних, в яку вносилися б інформація про авторів чи власників прав інтелектуальної власності та договори, які спрямовані на отримання винагороди власниками чи авторами. Все це б забезпечило б своєчасну та гарантовану виплату винагороди.

Також, як було написано вище, доцільно було б взяти до уваги досвід США та розширити повноваження Митної служби України[63].

3.2. Передумови та шляхи вдосконалення державного регулювання діяльності, пов'язаної з обігом дисків для лазерних систем зчитування

Аналізуючи чинне законодавство України в сфері захисту прав інтелектуальної власності, можна говорити про те, що зроблені важливі кроки щодо вдосконалення норм нормативно-правових актів, однак міжнародна спільнота все ж рекомендує внести зміни та покращити сучасний стан захисту прав інтелектуальної власності.

Також варто переглянути діяльність та повноваження, а також структуру державних органів щодо захисту прав інтелектуальної власності. Оскільки після внесення відповідних змін до низки нормативних актів, частина норм та законів втратили чинність, що набагато спростило процедуру реєстрації

суб'єктів господарювання, які мають на меті займатись діяльністю з виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування.

Також на сьогоднішній день залишається не зрозумілим питання стосовно органу, який має керівні повноваження в сфері прав інтелектуальної власності, оскільки Державна служба інтелектуальної власності була ліквідована, тому частина повноважень була передана ДП «Укрпатент», а частина Міністерству економічного розвитку і торгівлі. Дане питання потребує якнайшвидшого врегулювання.

Досить багато актуальних питань залишається стосовно захисту авторських прав, а саме гарантування виконання умов авторських договорів, справедливої виплати винагороди за розповсюдження примірників лазерних дисків з об'єктами авторського права. Потрібно також врегулювати питання контролю за укладенням та виконанням ліцензійних договорів, взявши до уваги міжнародний досвід в даній сфері.

Також досить вагоме значення варто приділити питанню «Списку 301», в якому Україна є вже досить довгий період часу.

В попередньому пункті цього розділу наводилась світова практика в сфері захисту прав інтелектуальної, зокрема, досить великий досвід наведений щодо США.

Тому, перш за все, почнемо розгляд проблеми з Митною службою України. Як відомо більшість оптичних дисків для лазерних систем зчитування розповсюджується за допомогою імпортно-експортних операцій, тому величезну роль в захисті національної сфери інтелектуальної власності, зокрема, і обіг лазерних дисків з об'єктами інтелектуальної власності відіграє митна служба[64].

На сьогодні, для того, щоб перевезти через кордон диски для лазерних систем зчитування потрібен відповідний СІД-код, який наноситься на диски для

ідентифікації виробника таких дисків. Раніше, до внесення відповідних змін до ряду законодавчих актів, для перевезення дисків потрібно було отримати відповідну ліцензію, що в свою чергу служило певним щитом в захисті прав власників інтелектуальної власності. Тому з відміною ліцензій на здійснення зовнішньоекономічних операцій з дисками для лазерних систем зчитування чорному ринку стало працювати значно простіше.

Якщо аналізувати ситуацію в Україні по захисту прав інтелектуальної власності, то зовнішні атрибути начебто присутні: ухвалено законодавство, що відповідає нормам СОТ, застосовуються аналогічні процедури, зокрема, митний реєстр об'єктів прав інтелектуальної власності; механізми призупинення митного оформлення в разі виявлення ознак порушення прав, взаємодії з правовласниками, процедури знищення контрафактних товарів, перемаркування.

Згідно зі статистикою Державної митної служби, до митного реєстру внесено більше 3 тисяч об'єктів прав інтелектуальної власності. Відповідно до інформації з реєстру митними пунктами тільки у 2015 році здійснено понад 5 тисяч припинень митного оформлення за підозрою в порушенні прав інтелектуальної власності, в тому числі майже половина таких припинень здійснена по відношенню до дисків для лазерних систем зчитування, які містять об'єкти авторських та суміжних прав. І ці показники зростають з року в рік. Однак дані показники не несуть об'єктивної оцінки ситуації щодо захисту інтелектуальної власності та боротьби з контрафактом[65].

Така робота Митної служби є не лише неефективною, а й шкодить здійсненню зовнішньої торгівлі, що в свою чергу знижує авторитет України на зовнішньоекономічній арені світу.

До прикладу, в тому ж 2015 році, митні служби Європейського союзу зробили більш ніж 81 тис. припинень митного оформлення товарів та

матеріалів, що містили об'єкти інтелектуальної власності. А результатом 91% таких припинень стало або знищення нелегальних дисків для лазерних систем зчитування, або ініціювання митними органами судових процесів з приводу порушення прав інтелектуальної власності. І лише близько 3% митних припинень виявились такими, які не порушували права інтелектуальної власності, та 6% були введені в вільний обіг, оскільки правовласник не виявив жодної реакції на таке припинення.

Становище в Україні кардинально протилежна. Майже 100% митних оформлень, які підозрюються в порушенні прав інтелектуальної власності закінчуються безрезультатно, а саме, митні органи не складають жодного протоколу; контрафактні оптичні носії не знищуються, а про судові розгляди справ про порушення прав інтелектуальної власності і мови бути не може.

При показнику більше 3-ох тисяч митних припинень за підозрою у порушенні прав інтелектуальної власності на всіх пунктах митного контролю на території України за найсприятливіших умов назбирається максимум 7-9 фактів знищення контрафактних оптичних носіїв, та близько 10 адміністративних протоколів, а це чуть більше 0.5% від усієї кількості припинень.

Згідно статистичних даних Митної служби США у 2015 році було виявлено 27 тис. випадків митного затримання та вилучення контрафактних оптичних носіїв, вартість яких склала б 1,5 млрд доларів США, якщо б вони були оригінальні[66].

Тому, зважаючи на такі статистичні дані Європейського Союзу та США та їх досвід у регулюванні даного питання, напрошується висновок, що простіше затримати контейнер чи цілий вантажних корабель, чи вантажівку з контрафактними оптичними носіями для лазерних систем зчитування, аніж потім по кілька штук вилучати у місцях збуту [40].

Отож, зважаючи на досить вагомi проблеми iз захистом об'єктiв iнтелектуальноi власностi, якi мiстяться на оптичних дисках для лазерних систем зчитування, можна запропонувати шляхи вирiшення даного питання.

Перш за все, варто звернутися до досвiду пропуску через кордон дискiв для лазерних систем зчитування Митною службою США, а саме до методики її роботи.

Для того, щоб даний орган успiшно та ефективно працював, необхідно спочатку удосконалити нормативно-правову основу дiяльностi Митної служби України. А саме, потрiбно повернути в дiю положення законодавства про необхіднiсть отримання вiдповiдноi лiцензiї на iмпортнi чи експортнi операцiї з дисками для лазерних систем зчитування з об'єктами iнтелектуальноi власностi чи без них, оскiльки це стане певною перешкодою в сферi обiгу контрафактних оптичних носiїв, що в свою чергу пiдвищить захист авторських та сумiжних прав як нацiональних авторiв, так i iноземних.

Для з'ясування вимог оригiнальностi оптичних дискiв, якi перевозяться через митний кордон потрiбно зобов'язати працювникiв митних органiв вимагати вiд перевiзника чи iмпортера чи експортера вiдповiдних документiв, що пiдтверджують згоду автора на розповсюдження своi творiв, а також брати кiлька примiрних таких дискiв для перевiрки на предмет контрафактностi.

По-друге, потрiбно створити загальну базу даних Митної служби України, куди б вносилися реєстрацiйнi вiдомостi, такi як: найменування i юридична адреса власника авторських прав; краiна чи краiни, в яких виробляються справжнi примiрники звукозаписи, якi мiстяться на дисках для лазерних систем зчитування та мають правовий захист; довiдка з детальним описом фактичних чи потенцiйних збиткiв, що можуть бути завданi у випадку фактичного чи передбачуваного ввезення вказаних примiрникiв оптичних дискiв з об'єктами авторського права чи iнших товарiв з об'єктами

інтелектуальної власності; назва кожної материнської чи дочірньої компанії, яка виготовляє за кордоном справжні легальні копії дисків з об'єктами авторського права, які мають відповідний правовий захист, а також її іноземне найменування; адреса кожної іноземної фізичної та/або юридичної особи, яким заявник (власник авторських прав) надав дозвіл на виробництво таких копій дисків за кордоном; по відношенню до кожного виробника – відповідну документацію, в якій підтверджується згода на таке виробництво; місцезнаходження компаній, від яких, згідно з інформацією, надходять контрафактні копії; відносно звукозаписів – імена всіх артистів, які брали участь в записі диска (дисків); у випадку подання заяви про реєстрацію об'єктів авторського права на підставі Бернської конвенції – пояснення, яким чином застосовується Бернська конвенція; якщо така заява подається не на підставі Бернської конвенції – потрібно подати свідоцтво про реєстрацію авторських прав, яке видане Відомством з авторських прав США, задля реєстрації відповідного об'єкта авторського права[67].

Це значно полегшило б роботу митних органів України, оскільки виробники контрафактних дисків чи фонограм не зможуть надати повний пакет відповідних документів.

По-третє, як зазначалося в попередньому пункті даного розділу, потрібно не тільки надати повноваження, а й зобов'язати митні органи, одразу після виявлення, знищувати контрафактні диски для лазерних систем зчитування. Це дасть змогу не тільки в десятки разів скоротити обіг піратських дисків на українському ринку, а й зменшити випадки потрапляння таких оптичних носіїв на іноземні ринки. Зокрема, такі умови доцільно було б застосовувати і до вантажів, які транзитно перетинають митний кордон України.

По-четверте, як зазначалось вже в іншому розділі, потрібно внести відповідні зміни в законодавство про виробництво, імпорт та експорт дисків

для лазерних систем зчитування, які б забороняли розміщення цехів чи заводів по такому виробництву на об'єктах з обмеженим доступом. Це надасть безперешкодну можливість проводити контролюючими органами відповідних перевірок на предмет законності такої діяльності, що в свою чергу скоротить масштаби виробництва контрафактних компакт-дисків для лазерних систем зчитування[68].

По-п'яте, потрібно систематизувати повноваження органів щодо регулювання та захисту прав інтелектуальної власності, зокрема, в сфері обігу лазерних дисків з об'єктами інтелектуальної власності. До прикладу, доцільно було б надати 90% повноважень ДП «Укрпатент», при цьому реформувавши його методом створення відповідних відділів чи департаментів, які відповідали б за свій комплекс питань.

Щодо оптимізації діяльності державних органів в сфері регулювання та захисту об'єктів інтелектуальної власності варто переглянути взаємодію між собою відповідних державних структур.

У врегулюванні питання оптимізації діяльності та взаємодії державних органів варто звернутись до досвіду Південної Африки. В цій країні досить цікаво та ефективно влаштована взаємодія Державного Банку та правоохоронних органів. А саме Департамент з охорони прав інтелектуальної власності також спільно з Державним банком контролює реалізацію ліцензійних угод з метою дотримання прав сторін ліцензійного договору.

Таку паралель щодо взаємодії державних органів щодо дотримання варто провести і щодо України. Зокрема, доцільно було б удосконалити співпрацю ДП «Укрпатент», оскільки з пропозиції написаної вище, пропонується 90% повноважень щодо врегулювання сфері інтелектуальної власності передати саме цьому органу, Митної служби України, Служби безпеки України та Національної поліції.

Таке поєднання роботи державних органів, зокрема, дозволить досить оперативно та ретельно виявляти та розслідувати факти порушень прав інтелектуальної власності та протидіяти обігу контрафактних дисків для лазерних систем зчитування.

Насамперед, наявність в Митної служби бази даних зі всіма виробниками дисків для лазерних систем зчитування та інформації про всі зареєстровані об'єкти інтелектуальної власності України дозволить швидко виявляти неліцензійні диски з об'єктами авторського права та суміжних прав та інші контрафактні товари, які містять нелегальний вміст інтелектуальної власності.

При виявленні Митною службою України фактів порушень законодавства в сфері захисту прав інтелектуальної власності чи обігу дисків для лазерних систем зчитування така взаємодія дозволить швидко передавати інформацію про факти порушень Національній поліції з метою подальшого розслідування таких категорій справ та передачі до судових органів.

Також, при виявленні порушень в даній сфері Службою Безпеки України чи Національною Поліцією, дані органи надаватимуть інформацію про контрафактні диски чи інші товари, які містять об'єкти інтелектуальної власності до митних органів по всьому державному кордоні України з метою затримання такого товару, який в подальшому підлягатиме знищенню, якщо підтвердиться інформація про нелегальність таких оптичних носіїв для лазерних систем зчитування чи інших товарів.

Щодо захисту прав авторів чи сторін ліцензійного договору, то пропонується створити відповідний державний орган, який би контролював дотримання сторонами умов договорів. А саме, даний орган вестиме облік договорів в сфері інтелектуальної власності, які повинні бути зареєстровані в даному органі та на першу ж вимогу надавати інформацію про зміст договору (договорів) відповідним правоохоронним органам чи Митній службі України у

випадку підозри в порушенні умов відповідного договору. При цьому такий орган повинен буде співпрацювати з банківськими установами з метою контролю грошових потоків, які будуть надходити на банківські рахунки сторін договору в якості винагороди чи відшкодування збитків в разі порушення умов договору[69].

Також пропонується внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме до статті 164-13 «Порушення законодавства, що регулює виробництво, імпорту, експорту дисків для лазерних систем зчитування, імпорту, експорту обладнання чи сировини для їх виробництва».

Так, даною статтею передбачено, що порушення законодавства, що регулює виробництво, експорту, імпорту дисків для лазерних систем зчитування, експорту, імпорту обладнання чи сировини для їх виробництва, – тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. В санкцію даної статті пропонується внести зміни, а саме збільшити розмір штрафів від двадцяти до двохсот (340 – 3400 грн) неоподаткованих мінімумів доходів громадян до розміру від п'ятиста до семиста (8500 – 11900 грн). Також додати додаткове покарання у вигляді вилучення контрафактних дисків для лазерних систем зчитування та обладнання чи сировини для їх виробництва з подальшим їх знищенням[70].

У випадку виробництва суб'єктом господарювання, який має матиме ліцензію на виробництво дисків для лазерних систем зчитування чи дозвіл від автора чи авторів на випуск фонограм чи інших об'єктів авторського права, контрафактних оптичних носіїв чи нелегального випуску у продаж фонограм, даний суб'єкт буде позбавлений ліцензії на виробництво, імпорту чи експорту чи експорту дисків для лазерних систем зчитування.

Також такому суб'єкту господарювання буде взагалі заборонено займатись такими видами діяльності. Майно такого підприємства, а саме обладнання та сировина, підлягатимуть конфіскації. Власнику такого підприємства загрожуватиме відповідальність відповідно до Кодексу про адміністративні правопорушення або Кримінального кодексу України.

Щодо пропозиції про внесення змін до Кодексу про адміністративні правопорушення також варто зауважити, щоякщо детально розглянути певні випадки кримінальної та адміністративної відповідальності, застосованої до злочинців, то можна помітити, що покарання практично мізерне – в основному, умовне позбавлення волі з випробувальним терміном (більше половини), штрафи від 1700 до 3400 гривень (близько 30%), виправні роботи (близько 20%). І жодного факту реального позбавлення волі. При цьому, кримінально караним вважається тільки діяння, коли нанесено збитків більше 4 тисяч гривень, менше – це всього лише адміністративна відповідальність. Бувають навіть випадки, коли суди не приймають рішення про вилучення контрафактної продукції.

Відносно адміністративної відповідальності — середній розмір штрафу складає всього лише 240 гривень, при тому, що середній нелегальний заробіток правопорушника за день складає близько семи-восьми тисяч гривень. А такий розмір адміністративного покарання навряд чи налякає порушників прав інтелектуальної власності, які розповсюджують контрафактні оптичні носії чи виробляють піратські аудіовізуальні твори, фонограми чи відеограми. Правоохоронні органи, звичайно, реагують на факти вчинення таких правопорушень та передають матеріали справ до судів, однак суди, навіть при великому бажанні, не можуть призначити максимальне покарання більше у вигляді адміністративного штрафу більше, ніж 3400 гривень, адже такий розмір штрафу передбачений діючим законодавством. Саме тому пропонується ввести

зміни до законодавства щодо посилення меж відповідальності за скоєні правопорушення[71].

Щодо вилучення контрафактних оптичних носіїв, то варто зауважити, що тут також є вагома проблема. Законом «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» вказано, що немарковані примірники аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм вилучаються і знищуються. Також, законами «Про авторське право і суміжні права», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» та іншиминормативними актами передбачається, що вилучені диски для лазерних систем зчитування, виготовлені з порушенням прав інтелектуальної власності, не можуть повертатись у товарообіг. Навіть, якщо на це є згода правовласника. Отож, якби ж так швидко, вирішувалися всі проблеми в даній сфері, як вилучення та утилізація дисків. Адже тут потрібно говорити про досить великий обсяг проблем: контрафактні оптичні носії потрібно вилучити, їх потрібно десь зберігати, провести експертизу, доставити до суду для прийняття рішення про знищення чи утилізацію, виконати це рішення. Однак не просто знищити – продукцію треба утилізувати. А тут постає ще одна проблема, державою кошти для цього не передбачені, отож доводиться якимось чином самим вирішувати цю проблему. Були спроби знищити такі контрафактні оптичні носії на сміттєзвалищаї, однак екологічною службою були заборонені такі дії. Після цього було прийнято рішення передати нелегальні оптичні диски на завод «Артема», де вони б перероблялися на товари народного споживання. Але сьогодні важливо прийняти щодо цього рішення і на державному рівні (і щодо коштів, і щодо технологій) – адже, по суті, йдеться про те, що ми напівкустарним способом виконуємо рішення суду щодо знищення контрафактної продукції, яка не може повертатись у обіг і якої, на жаль, є в

досить значних обсягах — скажімо, в минулому році вилучено 1 мільйон 300 тисяч[72].

Також варто зауважити, що немає і єдиного стандарту щодо обчислення збитків, завданих нелегальним використанням контрафактних оптичних носіїв. Як наслідок, слідчі, прокурори, в тому числі і судді керуються різними порядками щодо обчислення завданих збитків.

Тому одна сторона проблеми – це нелегальне розповсюдження та/або тиражування дисків для лазерних систем зчитування, а інша сторона – це порушення авторських прав шляхом трансляції аудіовізуального твору з оптичного носія. Завдані збитки в даному випадку буду обчислюватись зовсім по-різному. Отож, для вирішення проблеми з обчисленням збитків потрібно розробити та затвердити єдиний порядок обчислення таких збитків на рівні держави, або звернутися з цим питання до Верховного Суду України, щоб Пленум розглянув цю проблему та дав відповідне роз'яснення[73].

Ще однією проблемою, яка стає перешкодою у боротьбі з нелегальним обігом дисків для лазерних систем зчитування, як пустих, так і з об'єктами інтелектуальної власності є ставлення українського суспільства до цієї проблеми. Адже в соціумі панує звичка, щоб купити продукцію подешевше, а дешеві диски – це піратські диски. Так, до прикладу, торгівля краденим врожаєм – це злочин, а от торгівля контрафактними дисками та/або примірниками відео-аудіовізуальних творів нікого не хвилює, хоча мало хто замислюється про те, що в даному випадку також є злочин – крадіжка об'єкта інтелектуальної власності, тобто результату чиеїсь розумової роботи.

Тому дуже мало людей, купуючи контрафактний оптичний носії, замислюють, що своїми діями створюють підґрунтя для розвитку та поширення тіньового сектора економіки держави в області охорони обігу дисків для лазерних систем зчитування[74].

Та все ж, ставлення суспільства до цього питання це одна сторона проблеми, а іншою стороною тут є рівень життя, який забезпечує держава. Ціна ліцензійної операційної системи «Windows 10» коливається в межах від 2 тисяч до 5 тисяч гривень, а мінімальна заробітна плата становить станом на 2016 рік 1600 гривень. До прикладу, в США мінімальна заробітна плата становить 3000 доларів США, при ціні операційної системи «Windows 10» в межах 400-600 доларів США. Тому це є однією з складових проблеми обігу контрафактних оптичних носіїв в Україні.

Отже, зважаючи на ситуацію із захистом прав інтелектуальної власності та з регулюванням обігу оптичних дисків для лазерних систем зчитування, можна сказати, що хоч Україна зробила певні кроки для подолання піратства та зменшення обігу контрафактних оптичних дисків для лазерних систем зчитування, все ж залишається досить велика кількість проблем. Зокрема, цими проблемами є недосконалість певних норм деяких нормативних актів.

Окремим питанням варто виділити порядок обчислення розміру збитків за нелегальне використання лазерних дисків з об'єктами авторського права, оскільки, як було зазначено вище, немає єдиного стандарту щодо визначення розміру збитків, що може призводити в деяких випадках до колізій між різними державними органами та інстанціями. Як було зазначено вище, потрібно переглянути відповідні нормативні документи, зокрема, кодифіковані акти, які регулюють питання відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності на предмет посилення відповідальності за такі правопорушення[75].

В підсумку можна сказати, що Україна має досить великий потенціал в сфері захисту прав інтелектуальної власності. Прийняті відповідні законодавчі акти, ратифіковано багато міжнародно-правових актів в сфері інтелектуальної власності. Також на сьогоднішній день провідні країни світу діляться своїм досвідом в сфері захисту прав інтелектуальної власності, оскільки самі є

найбільшими власниками різноманітних об'єктів інтелектуальної власності, тому такі держави зацікавлені, щоб результати інтелектуальної діяльності їх авторів та інших власників інтелектуальної прав були захищені належним чином по всьому світу.

Тому все, що потрібно зробити зараз Україні, як державі, - це перейняти іноземний досвід від провідних країн та внести відповідні зміни в національне законодавство щодо інтелектуальної власності та обігу дисків для лазерних систем зчитування, а також відповідним чином реформувати державні органи, які є відповідальними за захист цих сфер суспільних відносин[76].

Висновки до розділу 3

Порівнявши міжнародний досвід в сфері державного регулювання виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування з національним механізмом, можна говорити про те, що українська система регулювання даної сфері відносин є не досконалою. Тому варто було б імплементувати іноземну практику в національне законодавство.

Це стосується насамперед повноважень державних органів щодо регулювання обігу дисків та захисту прав інтелектуальної власності в цілому. Перш за все потрібно реформувати Митну службу України за зразком Сполучених Штатів Америки, надавши даному органу більш широкий спектр повноважень. По-друге, потрібно оптимізувати взаємодію правоохоронних органів та Митної служби України задля оперативного та ефективного попередження та розслідування порушення умов законодавства щодо обігу лазерних дисків та авторських прав.

По-третє, доцільно було б за прикладом зарубіжних держав, систематизувати та внести зміни до законодавства щодо посилення

відповідальності за вчинення правопорушень щодо обігу дисків для лазерних систем зчитування. Це, в першу чергу, стосується Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме збільшити розмір штрафів у 25 разів.

Розробити та затвердити на державному рівні порядок обчислення збитків щодо порушення прав на об'єкти авторського права, які розповсюджуються на лазерних дисках незаконним шляхом.

Також потрібно розробити та затвердити процедуру знищення контрафактних дисків, які були вилучені під час митного затримання або при конфіскації правоохоронними органами в рамках розслідування злочину.

Отже, на даний час українське законодавство потребує значного доопрацювання, а система державного управління ефективного реформування.

ВИСНОВКИ

В даній магістерській роботі проведено дослідження поняття «виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування», здійснено аналіз регуляторного впливу законодавства, контролю з боку державних органів за обігом оптичних носіїв; виявлено основні проблеми в даній сфері та запропоновано шляхи їх вирішення.

Проведене дослідження відповідно до поставлених завдань дозволило зробити наступні висновки:

1. Охарактеризовано нормативну базу, яка регулює дану сферу діяльності, наведено основні положення щодо суб'єктів господарювання по

виробництву оптичних носіїв, а так проведено аналіз та порівняння основних понять в даній роботі, а саме:

- основним законодавчим актом, який регулює обіг оптичних носіїв є Закон України «Про державне регулювання, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування», який визначає основні умови щодо даної діяльності. Наступними, не менш важливими, нормативними актами є кодекси, а саме Кримінальний кодекс України, Митний кодекс України та Кодекс України про адміністративні правопорушення. Також сюди відноситься і низка підзаконних нормативних актів;
 - визначено, що суб'єктами господарювання по виробництву, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування можуть бути юридичні особи будь-якої організаційно-правової форми, а також фізична особа-підприємець. Окрім загальних умов щодо реєстрації суб'єкта господарювання, йому присвоюється відповідний код, який видає компетентний державний орган для ідентифікації виробника дисків.
 - проведено порівняльний аналіз основних понять в сфері обігу оптичних дисків, а саме «імпорту», «експорту», «виробництво», «контрабанда» дисків для лазерних систем зчитування. Також зосереджено увагу на таких поняттях як «піратство» та «контрафакція», визначено їх спільні та відмінні риси.
2. Результатами даного дослідження стали: аналіз тенденцій виробництва дисків на світовому ринку, порівняння позицій України та іноземних виробників оптичних носіїв, проаналізовано національний механізм захисту обігу дисків, визначено основні види порушень та форми відповідальності за них:
- аналіз статистичних даних та іноземної практики в сфері виробництва дисків свідчить про те, що Україна як виробник лазерних дисків на

світовому ринку обігу оптичних носіїв має доволі низьку позицію. Це пов'язано з тим, що в нашій державі дуже велика кількість дисків, які знаходяться в обігу є піратськими, а постійні зміни в законодавстві та структурі державних органів сприяють поширенню піратських носіїв. Найбільшими світовими виробниками лазерних дисків вважаються такі компанії як «Verbatim», «TDK», «SONY» та «Philips». Це компанії найбільш економічно розвинутих країн, а саме США, Японії та Нідерландів;

- національний механізм захисту є порівняно ефективним, однак не достатньо, щоб протистояти виробництву та поширенню контрафактних оптичних дисків як на території України, так і за її межами. Основними проблемами тут є відсутність централізації повноважень в сфері регулювання даної сфери діяльності, недостатня ефективність законодавства, зокрема, відсутність ліцензування як виробництва, так і імпорту та/або експорту лазерних дисків. Також значну проблему становить неефективність роботи Митної служби України щодо запобігання імпорту чи експорту контрафактних дисків для лазерних систем зчитування;

3. Проведено аналіз правопорушень в даній сфері та визначено форми відповідальності за злочини щодо обігу лазерних дисків:

- основними видами порушень в даній сфері є контрабанда лазерних дисків, порушення законодавства, що регулює виробництво, імпорт, експорт оптичних дисків, яке проявляється у випуску таких носіїв без нанесення відповідного СІД-коду. Також оптичні диски є засобом порушення прав інтелектуальної власності, а саме незаконне розповсюдження примірників відео та аудіовізуальної продукції без дозволу правовласника. Відповідальність за такі правопорушення настає у формі штрафу чи позбавлення волі з конфіскацією обладнання та сировини для виробництва дисків для лазерних систем зчитування.

4. Проаналізовано міжнародну практику в сфері державного регулювання виробництва, імпорту та експорту дисків для лазерних систем зчитування. Можна сказати, що іноземні країни мають надзвичайно ефективний механізм регулювання даної сфери відносин. До прикладу, Сполучені Штати Америки мають дуже ефективну митну політику держави в особі Митної служби США. Даний державний орган має досить широкий спектр повноважень щодо пропуску оптичних дисків через митний кордон. Південна Африка, хоч і не є найрозвинутішою країною, має також ефективний механізм захисту обігу дисків. Зокрема, цей механізм полягає у чіткій взаємодії між собою державних органів по контролю за виконання умов договорів в сфері інтелектуальної власності.
5. Виявлено основні проблеми в сфері обігу лазерних дисків та запропоновано шляхи їх вирішення.
- створити єдиний центральний орган виконавчої влади, який би контролював сфері обігу оптичних дисків, надавши йому керівні повноваження щодо даної категорії суспільних відносин;
 - реформувати державну політику щодо регулювання виробництва, імпорту та/або експорту лазерних дисків шляхом встановлення чіткої взаємодії між собою державних правоохоронних органів та Митної служби України;
 - надати відповідному органу повноваження щодо контролю за виконанням договорів в сфері інтелектуальної власності, зокрема, щодо авторських договорів;
 - реформувати Митну службу України за прикладом Сполучених Штатів Америки, таким чином забезпечити надійний механізм захисту від ввезення чи вивезення контрафактних оптичних дисків для лазерних систем зчитування. При цьому, створити єдину базу даних, в якій би містилася інформація про виробників лазерних дисків із зазначення СІД-коду

відповідного виробника дисків. Також включити в таку базу даних інформації про виробників примірників відео та аудіовізуальних творів.

- розробити єдиний порядок обчислення збитків, завданих незаконним розповсюдженням примірників відео та/або аудіовізуальних творів.
- внести зміни до основних кодифікованих актів щодо відповідальності за правопорушення в сфері обігу дисків для лазерних систем зчитування. Так, пропонується внести зміни до Кримінального кодексу України, а саме запровадити таку форму покарання як позбавлення волі за вчинення правопорушення передбаченого статтею 203-1 цього кодексу. В Кодексі України про адміністративні правопорушення збільшити розмір штрафу за порушення умов законодавства, що регулює обіг оптичних дисків, а саме збільшити суму штрафів до 500 – 700 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, тобто до 8500 – 11900 грн. відповідно.

На нашу думку, застосування запропонованих заходів може сприяти створенню ефективного національного захисту виробництва, імпорту, експорту дисків для лазерних систем зчитування, що сприятиме зміцненню авторитету України на міжнародній економічній арені та дозволить нарешті Україні вийти зі «Списку 301».

Отже, вирішення проблеми державного регулювання та охорони суспільних відносин в сфері виробництва, імпорту та експорту дисків залишається для України досить актуальною проблемою, яка відповідно, може стати об'єктом додаткових наукових досліджень та пошуку інших шляхів її вирішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, імпортом та експортом дисків для лазерних систем зчитування від 17.01.2002 № 2953-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2953-14> »
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>;
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731->

[10?test=HtkMfW9q574dhczsZijPhz7nHI4tAs80msh8Ie6](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10?test=HtkMfW9q574dhczsZijPhz7nHI4tAs80msh8Ie6)

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання і здійснення контролю за дотриманням прав на об'єкти інтелектуальної власності в процесі виробництва, експорту та імпорту дисків для лазерних систем зчитування» від 07.09.2001 №1149 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1149-2001-%D0%BF>
5. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
6. Закон України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» від 23.03.2000 № 1587-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1587-14>
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі примірниками аудіовізуальних творів і фонограм» від 04.11.1997 № 1209 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1209-97-%D0%BF>
8. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
9. Наказ Міністерства освіти і науки України «Порядок продажу (видачі) контрольних марок для маркування примірників аудіовізуальних творів та фонограм» від 02.03.2001 № 101 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0275-01> ;
10. Мельников М. Піратство як злочин у галузі авторського права і суміжних

- прав: погляд на проблему / М. Мельников // Право України. – 2003. – № 4. – С.72 – 75.
11. Липчик Д. Авторское право и смежные права / Д. Липчик; пер. с фр.: предисловие М. Федотова. – М.: Ладомир: издательство ЮНЕСКО, 2002. – 788с.
 12. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20.12.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770
 - 13.Штефан О. Дещо до питання про порушення у сфері авторського права / О. Штефан // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2009. – №6. – с. 3–13.
 - 14.Чеботарьов В. Піратство у сфері авторського права і суміжних прав / В. Чеботарьов, В. Троїцька. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://patent.km.ua/ukr/articles/i299>
 - 15.Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності: Угода Світової організації торгівлі від 15.04.1994 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 84. – Ст. 2989.
 - 16.Белов В.В. Интеллектуальная собственность. Законодательство и практика применения: Практическое пособие / В.В. Белов, Г.В. Виталиев, Г.М. Денисов. – М., 1997. – С. 117 – 119.
 - 17.Даль В. Толковый словарь русского языка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Linguist/dal/10.php
 18. Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів від 24.07.1971 р. // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2006. – № 5. – Книга 2. – Ст.1247.

19. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
20. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Концепції легалізації програмного забезпечення та боротьби з нелегальним його використанням» від 15.05.2002 № 247-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/247-2002-%D1%80> ;
21. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» №609 від 05.08.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-%D0%BF/para13#n13>
22. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання, зберігання та видачі примірників дисків для лазерних систем зчитування» від 04.07.2002 № 925 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/925-2002-%D0%BF>
23. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених) від 27.08.1997 № 938 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/938-97-%D0%BF>
24. 2012 Special 301 Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ustr.gov/sites/default/files/2012%20Special%20301%20Report_0.pdf
25. Андрушко П. П. Законодавча техніка Кримінального кодексу України 2001 року та її вплив на тлумачення його норм // Новий Кримінальний кодекс України: Питання застосування і вивчення: Матер, міжнар. наук.-практ. конф. 25—26 жовт. 2001 р. - К.; Х., 2002. - 272 с.
26. Берзин П. Комментируя производство об уголовной ответственности за незаконное обращение дисков для лазерных тем считывания,

- оборудования и сырья их производства // Юркд. практика. - 15 мая. - № 20.
27. Науково-практичний коментар до мінального кодексу України / За С. С. Яценка. - К.. 2002. - 936 с, с. 406.
28. Андрушко П. П. Коментар да ст 203-1 Кримінального кодексу України і конодавство України. Науково-практик] ментарі. - 2002. - X, с. 103
29. Панов І. Е. Понятіе предмета преступлення по советскому уголовному праву // Панов М. І. Вибрані наукові праці з проблем правознавства / М. І. Панов ; передм. В. П. Тихого. – К.: Ін Юре, 2010. – С. 292–300.
30. Кравцов С. Ф. Предмет преступлення: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / С. Ф. Кравцов ; Ленингр. гос. ун-т. – М., 1976. – 17 с.
31. Левин В. Е. Носители информации в цифровом веке / В. Е. Левин ; под общ. ред. Д. Г. Красковского. – М. : КомпьютерПресс, 2000. – 256 с.
32. Панов І. Е. Непосредственный объект и его значение для квалификации преступлений // Панов М. І. Вибрані наук. пр. з пробл. правозн. / М. І. Панов ; предм. В. П. Тихого. – К. : Ін Юре, 2010. – С. 282 – 292;
33. Петков С.В. (ред.) Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення, Київ: ЦУЛ, 2012. — 1246 с.
34. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2015. – Вип. 232 с.123
35. 2013 Special 301 Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ustr.gov/sites/default/files/05012013%202013%20Special%20301%20Report.pdf>
36. В. Дроб'язко // Теорія і практика інтелектуальної власності. - 2011. - №3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Трив_2011_3_4

37. Кодекс Російської Федерації про адміністративні правопорушення від 30.12.2001 N 195-ФЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakonbase.ru/koap>
38. Боротьба з піратством у сфері авторського права в Китаї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ndiiv.org.ua/ua/news/view-borotba-z-piratstvom-u-sferi-avtorskoho-prava-v-kytaji.html>
39. Искра Н.Б. Анализ системы охраны прав интеллектуальной собственности ЮАР / Н.Б. Искра // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2010. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/764/46.pdf?sequence=1>
40. Боротьба з контрафактом, або Чому митниця не захищає українців від підробок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uainfo.org/blognews/1481114095-borotba-z-kontrafaktom-abo-chomu-mitnitsya-ne-zahishchae-ukrayintsiv.html>
41. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
42. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
43. Кримінальний кодекс Російської Федерації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interlaw.ru>
44. Кримінальний кодекс Республіки Казахстан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.base.spinform.ru/show_doc.fwx?regnom=1365&oidn=_0SL11S79R#_0SL11S79R

- 45.Кримінальний кодекс Китайської Народної Республіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukknr.usoz.ru>
- 46.Кримінальний кодекс Литовської Республіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1243877>
- 47.Пенітенціарний кодекс Естонської Республіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.riigikantselei.ee/arhiiv/rto/pae/2005/pae_nr17_06-12-2005.pdf
- 48.Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / О.В. Дзера (керівник авт. кол.), Д.В. Боброва, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 720 С.
- 49.Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / О.В. Дзера (керівник авт. кол.), Д.В. Боброва, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 640 С.
- 50.Розвиток і захист інтелектуальної власності в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sips.gov.ua/i_upload/file/Ukraine.pdf
- 51.International intellectual property alliance (ИПА) 2015 special 301 report on copyright protection and enforcement. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.iipa.com/rbc/2015/2015SPEC301UKRAINE.pdf>
- 52.Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34>
- 53.Кузнецова Н., О. Кохановська. Проблеми захисту прав інтелектуальної власності в Україні / Кузнецова Н., О. Кохановська // Право України. – 2011. - №3. – С. 21 – 30.

- 54.Пухальська А.П. Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=24333>
- 55.Всесвітня організація інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/wipo>
- 56.Потехіна В.Інтелектуальна власність / За ред. Дахна І. І. – Київ: ЦУЛ, 2008. – 413 с.
- 57.Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч. П68 закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. — 696 с.
- 58.БондаренкоС.В.Авторськеправотасуміжніправа.–К.: Ін-т інтел.власн. і права,2008.–288с.
- 59.Мельник О.В. Проблемні питання стосовно захисту права інтелектуальної власності // Митна справа. – 2003. – № 1. – С. 110-115.
- 60.Лазебний В.С., Розорінов Г.М., Толюпа С.В. Основи інтелектуальної власності та її захисту. — К.: Ліра-К, 2011. — 150 с.
- 61.Питання ввезення в Україну товарів, що містять об'єкт права інтелектуальної власності[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.pwc.com/ua/uk/publications/2014/assets/intellectual_property_import.pdf
- 62.Охорона та захист прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України: Збірник тез науково-практичної заочної конференції (м. Хмельницький, 16 жовтня 2014 року). — Хмельницький: Державний науково-дослідний інститут митної справи, 2014. – 80 с.

63. До питання про захист прав інтелектуальної власності на митному кордоні України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/725/11.pdf?sequence=1>
64. Особливості переміщення через митний кордон України товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/ms/2011_3/159.pdf
65. Захист прав інтелектуальної власності в умовах глобалізації у зовнішній політиці США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viravallee.com/articles/2.pdf>
66. Торгове представництво США відзначає недостатній захист прав інтелектуальної власності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/society/1335826-torgove-predstavnitstvo-ssha-vidznachae-nedostatniy-zahist-prav-intelektualnoji-vlasnosti-v-ukrajini.html>
67. Сучасний стан захисту прав інтелектуальної власності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/volkova-a-m-suchasniy-stan-zahistu-prav-intelektualnoyi-vlasnosti-v-ukrayini/>
68. Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uba.ua/documents/ip-strategy28082014.pdf>
69. Правова охорона інтелектуальної власності в європейському союзі: передумови формування, сучасний стан, тенденції розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/dcsrt/Downloads/Chac_2012_13_24.pdf
70. Сучасний стан проблеми кримінальної відповідальності за незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/pis/2010_4/Gubanova.pdf

71. Постанова Верховної Ради України «Про рекомендації парламентських слухань Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування» № 1243-16 від 27.06.2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1243-16?nreg=1243-16&find=1&text=%E4%E8%F1%EA&x=0&y=0#w11>
- 72.Позиційний документ щодо імплементації українською стороною плану дій україна – ЄС у 2005-2007 роках [Електронний ресурс]. – Режим доступу:www.kmu.gov.ua/document/83127264/PP%20ukr%20120607.doc
- 73.Адаптація законодавства України у сфері захисту авторського права й суміжних прав до законодавства ЄС[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=864>
- 74.Щомісячний моніторинг сприяння торгівлі в Україні[Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.ier.com.ua/files//publications/Monitoring_2_TFD.pdf
- 75.Криміналістична характеристика незаконного обігу дисків для лазерних систем зчитування[Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6210/1/Avdeeva_189.pdf
- 76.Захист інтелектуальної власності в Україні: проблеми правового поля[Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.rusnauka.com/33_DWS_2013/Pravo/3_149361.doc.htm
- 77.Проблеми захисту прав інтелектуальної власності в Україні відповідно до вимог СОТ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.dnu.dp.ua/docs/visnik/fmecon/program_567cdb344bdc5.pdf

78. Садаклієва Е.В. Актуальні проблеми правового регулювання авторських та суміжних прав в Україні–Рівне.– Міжрегіональна академія з проблем безпеки життєдіяльності, 2012.-112с.
79. ЄвроІНФОРМ Вісник Державного департаменту з питань адаптації законодавства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eu.prostir.ua/data?t=1&q=1194>
80. Контрафактна продукція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.consumerinfo.org.ua/must_know/quality/579/7143

